

HRVATSKI VOJNIK

Broj 128. Godina IV. 23. ožujka 2007. www.hrvatski-vojnik.hr BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SLO € 1,79 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

Predsjednik Stjepan Mesić posjetio Zapovjedništvo za združenu izobrazbu i obuku "Petar Zrinski"

**Na dobrom smo smjeru,
ali posao još nije završen**

DoD AU

KANDAHAR

Čestitka u obliku RPG-a

Australski transportni helikopteri Chinook koji djeluju u misiji ISAF još u siječnju su probili zanimljiv brojku: 1000 operativnih sati leta u borbenim operacijama iznad Afganistana. No, posade letjelica to nisu niti primjetile, valja zbog toga što su bili izrazito "fokusirani na posao". To je postignuće istaknuto tek prošli tjedan, uz opasku da su ti helikopteri "kao i posade koje djeluju u Afganistanu među najuvježbanijim i najopremljenijim na svijetu". Za posebnu čestitku su se 12. ožujka pobrinuli nepoznati počinitelji koji su na jedan australski Chinook ispalili hitac iz RPG-a. Srećom, sve je prošlo bez posljedica i nitko nije ozljeđen...

FORT WORTH

Povratak u počast sinu

Nakon što mu je sin kao američki vojnik prije dvije godine poginuo u Iraku, Francisco Paco Martinez (43) iz texaškog Fort Wortha osjetio je strašnu gržnju savjesti. Naime, upravo je taj biv-

ši dočasnik nagovorio svog sina Paquita da se prijavi u vojsku. Kako bi se iskupio i iskazao počast pokojnom potomku, Martinez senior se odlučio na povratak u oružane snage. "Možda neću biti sposoban okončati rat ili učiniti kraj strahotama poput Hadithe ili Abu Ghraiba, ali ako uspijem utjecati na jednog od onih 20-godišnjih klinaca i pomoći mu, možda će netko drugi doći doma siguran", izjavio je Martinez za Star-Telegram.

MILTON KEYNES

Otkopan komarac

Mod UK

Tijekom gradnje Distributivnog centra John Lewis u engleskom gradu Milton Keynesu, sjeverno od Londona, radnici su dušboko u zemlji prošlog tjedna naišli na sumnjičivi teški objekt. Pozvali su policiju, koja je shvatila da je ipak primjerenje pozvati stručnjake RAF-a: teški

objekt zapravo su bili ostaci zrakoplova De Havilland Mosquito. Pronađeni su motori Rolls-Royce Merlin, strojnice i streljivo. Drvena opłata zrakoplova još je davno istrušila. Komarac se zbog kvara tijekom izviđačkog leta srušio još 14. siječnja 1945., zajedno s dva člana posade, koji su nestali zajedno s letjelicom. Pripadali su tadašnjoj 51. postrojbi za operativne vježbe, koja je bila smještena u bazi Cranfield u Berfordshireu.

Imenovanja i razrješenja

Predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik

Oružanih snaga, Stjepan Mesić 19. ožujka donio je odluku o razrješenjima i imenovanjima u Oružanim snagama Republike Hrvatske sljedećih visokih časnika:

general pukovnik
Mladen Kruljac

- general pukovnik Marijan Mareković razrješuje se dužnosti zapovjednika Hrvatske kopnene vojske.

- general pukovnik Mladen Kruljac razrješuje se dužnosti zamjenika zapovjednika Hrvatske kopnene vojske i imenuje na dužnost zapovjednika Hrvatske kopnene vojske.

komodor Ante Urić

• viceadmiral Zdravko Kardum razrješuje se dužnosti zapovjednika Hrvatske ratne mornarice.

• komodor Ante Urić razrješuje se dužnosti načelnika stožera Hrvatske ratne mornarice i imenuje na dužnost zapovjednika Hrvatske ratne mornarice.

• general bojnik Viktor Koprivnjak razrješuje se dužnosti zapovjednika Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane.

brigadni general Vlado Bagarić

• brigadni general Vlado Bagarić razrješuje se dužnosti načelnika Stožera Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane i imenuje na dužnost zapovjednika Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane.

OJI

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@mohr.hr)Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vpintar@mohr.hr)Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@mohr.hr)Urednici i novinari: Marija Alvir,
(marija.alvir@mohr.hr), Leida Parlov,
Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Keleman (dragok@mohr.hr)

Privevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektori: Danica Pajić, Gordana Jelavić,
Milenka Pervan StipićMarketing i financije: Igor Vitanović
tel: 3786-348;
fax: 3784-322**Preplata:**Inozemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje), žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovac d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.**Tisk:**Tiskara Varteks d.o.o.,
Zagrebačka 94, 42000 Varaždin**Naslov uredništva:**

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojnik.hr>

E-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2007.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH**Predsjednik Stjepan Mesić posjetio ZZIO "Petar Zrinski"**

"Vi koji educirate kadrove za najviše dužnosti u obrambenom sustavu, kao i svi vi koji ćete sutra te dužnosti obnašati, svojim ćete primjerom najbolje pokazati ispravnost zacrtanog smjera razvoja OSRH," kazao je predsjednik Mesić...

Strana 4

Piloti i zrakoplovni tehničari slovenskih oružanih snaga u posjetu Pilotskoj školi u 93. zb Zemunik

Zajedničko letenje, u gotovo idealnim meteouvjetima, provedeno je na ruti uzduž Dugog otoka, Visa, Hvara i Šolte, a letjelo se u razmaknutom postroju kako bi gosti imali prigodu što više uživati u letu. Dojmovi slovenskih kolega bili su vrlo pozitivni, a u bazu u Cerklu na Krki vraćaju se obogaćeni novim i jedinstvenim iskustvom

Strana 13

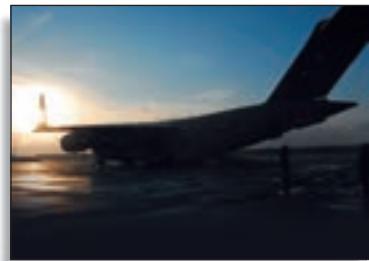
Vojni izaslanici posjetili IV. gardijsku brigadu

Vojni izaslanici akreditirani u RH posjetili su IV. gbr, a kako bi ih što bolje upoznali sa svojim aktivnostima pripadnici brigade izveli su niz vježbi, bolje rečeno dio obuke koju provode kako bi se što bolje pripremili za sudjelovanje u mirovnim operacijama...

Strana 14

NATO-ov strateški zračni transport

Razvoj i jačanje operativnih sposobnosti NATO je pokrenuo u svrhu stvaranja preduvjeta kako bi Savez mogao uspješno ispunjavati svoje sadašnje i buduće operativne obveze, te bio sposoban nositi se s novim prijetnjama kao što su terorizam i širenje oružja za masovno uništenje

Strana 21

Naslovnicu i fotografiju na 28. stranici snimio Tomislav BRANDT

Predsjednik Stjepan Mesić posjetio Zapovjedništvo za združenu izobrazbu i obuku "Petar Zrinski"

Na dobrom smo smjeru, ali posao još nije završen

"Vi koji educirate kadrove za najviše dužnosti u obrambenom sustavu, kao i svi vi koji ćete sutra te dužnosti obnašati, svojim ćete primjerom najbolje pokazati ispravnost zacrtanog smjera razvoja OSRH," kazao je predsjednik Mesić istaknuvši kako Republika Hrvatska slijedi put euroatlantske perspektive te da se ti procesi ne mogu i ne smiju zaustaviti. "Nadam se i vjerujem da ćemo, zbog dobrobiti svih nas, uskoro realizirati dva najvažnija cilja - članstvo u Europskoj uniji i NATO savezu"

— Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT —

Predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik OS-a Stjepan Mesić posjetio je 19. ožujka Zapovjedništvo za združenu izobrazbu i obuku "Petar Zrinski". Tom je prigodom za polaznike svih škola ZZIO-a održao predavanje na temu "Aktualno stanje i perspektive razvoja Republike Hrvatske". Na predavanju su bili i ministar obrane Berislav Rončević, načelnik GSOS-a general zboru Josip Lukić te zapovjednik ZZIO-a general bojnik Mirko Šundov. Ministar Rončević zahvalio se Predsjedniku na posjetu kao i na potpori koju daje reformi našeg obrambenog i sigurnosnog sustava. "Svjesni smo da smo zacrtali dobar smjer, ali nitko u sustavu ne smatra da je posao dovršen," kazao je ministar Rončević te dodao kako znamo koji izazovi još slijede, ali i da u sustavu ima dovoljno

odlučnih, stručnih i sposobnih ljudi koji će zadaće koje su pred njih postavljene provesti do kraja.

Iako je težište Predsjednikovog govora bilo na aktualnom stanju i perspektivama razvoja, na početku se ipak kratko osvrnuo i na razdoblje stvaranja hrvatske države. Ustvrdio je kako moramo biti ponosni na to razdoblje, ali i istaknuo kako su se nad uspjesima nadvile i sjene. "One se vezuju uz nečasne radnje onih koji su vrijeme agresije i rata shvatili kao pogodan trenutak za vlastito bogaćenje," kazao je Predsjednik te zaključio kako će stalno inzistirati na rasvijetljavanju svega onoga što baca sjenu na taj dio naše povijesti.

O aktualnom stanju u zemlji Predsjednik je govorio s aspekta reformi, vanjske politike i integracija.

Kad je o gospodarskoj situaciji riječ, kazao je da su tu učinjene neke nužne reforme, ali da se čini kako one nisu dovoljne. "Nismo još uvijek uspjeli težište naših gospodarskih aktivnosti prebaciti na proizvodnju. Hrvatska mora proizvoditi, jer se bez toga ne može pokrenuti nijedno gospodarstvo". Istaknuo je kako je nužno ostvarivati ekonomski programi koji će otvarati nova radna mjesta. Iako se ostvaruju visoke stope ekonomskog rasta, razvoj je još uvijek ispod potencijalnih mogućnosti razvijanja Hrvatske te da nam to kazuje kako moramo mijenjati neke dosadašnje ekonomski pristupe.

Kad je o vanjskoj politici riječ, predsjednik Mesić je rekao kako nas je svijet prepoznao i prihvatio te da već odavno pripadamo europskoj zajednici naroda. "Cilj nam je učvrstiti već postojeće te stvarati nove veze sa zemljama u regiji, Europi i cijelom svijetu". Istaknuo je da naša vanjska politika promiče hrvatske interese i predstavlja naše shvaćanje suradnje i suživota na globalnoj razini te da međunarodnoj sigurnosti pridonosimo koliko nam to mogućnosti dopuštaju. Napomenuo je i da je pokazatelj naše kvalitete i sposobnosti sudjelovanje u mirovnim misijama za koje dobivamo pohvale cijelokupne međunarodne zajednice.

Kad je o članstvu u EU-u riječ, predsjednik Mesić je istaknuo kako imamo još uvijek mnogo posla na dostizanju europskih standarda i to prije svega u području pravosuđa i javne uprave, ali i kako njihovim dostizanjem ostvarujemo i vlastite ciljeve. Kao jedna od važnih komponenti naše vanjske politike je i suradnja u regiji.

Napomenuo je kako NATO danas ne predstavlja samo vojnu nego i političku i sigurnosnu asocijaciju, Savez koji pozorno prati evoluciju globalnih sigurnosnih prijetnji i priprema se na suočavanje s njima. "Sve to učvršćuje našu odluku da samo u sklopu takvog saveza možemo u potpunosti zaštititi svoje vitalne nacionalne interese u području sigurnosti," kazao je Predsjednik te kako građanima trebamo pokazati da Hrvatsku ne želimo uvući u neku asocijaciju zbog koje će trpjeti njihov svakodnevni život. Istaknuo je i kako će nam dovršetkom projekta modernizacije i opremanja OS-a uz pret-

■ General Šundov uručio je predsjedniku Mesiću prigodan dar u sjećanje na posjet ZZIO-u

postavku uspješnog završetka personalnih i organizacijskih reformi, vrata Saveza biti uskoro širom otvorena. "U ovom dijelu i vi imate značajnu ulogu. Vi koji educirate kadrove za najviše dužnosti u obrambenom sustavu, kao i svi vi koji ćete sutra te dužnosti obnašati, svojim ćete primjerom najbolje pokazati ispravnost zacrtanog smjera razvoja OSRH. Republika Hrvatska slijedi put euroatlantske perspektive te se ti procesi ne mogu i ne smiju zaustaviti. Nadam se i vjerujem da ćemo, zbog dobrobiti svih nas, uskoro realizirati dva najvažnija cilja-članstvo u Europskoj uniji i NATO savezu," zaključio je predsjednik Stjepan Mesić.

■ Tijekom posjeta ZZIO-u predsjednik Mesić je obišao i Kadetsku školu te razgovarao s mladim budućim časnicima OS-a, kao i polaznicima Ratne škole

Visoki gosti odgovarali su i na novinarska pitanja. Jedno od pitanja odnosilo se i na Godišnje izvješće o stanju u OS-u. Ministar Rončević je kazao kako se u Izvješću samo konstatiraju činjenice te dodao da su Oružane snage u prošloj godini odgovorile na sve planske i izvanplanske zadaće i da o njihovom radu dobivamo pohvale od svih međunarodnih čimbenika. "Više sam nego zadovoljan stanjem u Oružanim snagama", kazao je ministar Rončević te dodao kako još ima mnogo posla, ali da je uspostavljen jedan pozitivan trend. ■

Finskoj Patriji i austrijskom Steyeru uručeni zahtjevi za ponudu

Povjerenstvo za izradu prijedloga odabira dobavljača borbenih oklopnih vozila pješaštva za potrebe OSRH uručilo je 14. ožujka u MORH-u potencijalnim dobavljačima finskoj tvrtki Patria i austrijskoj tvrtki Steyer tendere, odnosno zahtjeve za obvezujuću ponudu.

Tim je povodom, istoga dana, ministar Rončević s članovima povjerenstva u MORH-u održao i konferenciju za novinare. Finska i austrijska tvrtka su pozvane da dostave koначne i obvezujuće ponude za ukupno 126 vozila i to 42 vozila konfiguracije pogona 6x6 i 84 vozila konfiguracije pogona 8x8. Rok za podnošenje obvezujućih ponuda prema riječima ministra Rončevića koji je ujedno i čelnik povjerenstva je 60 dana. Nakon toga povjerenstvo je odredilo dodatni rok od još 60 dana za ispitivanje i ocjenu pristiglih ponuda i predlaganje Vladi RH donošenje odgovarajuće odluke. Prema ministrovim riječima moguće su tri opcije ishoda natječaja i to odbacivanje ponude koja nije potpuna ili je pristigla izvan roka, prihvatanja ponude ili odbijanje svih ponuda ako nisu u skladu s hrvatskim očekivanjima. "Želimo da

ovaj postupak nadmetanja prođe u okviru dobrih poslovnih uzanci", kazao je Rončević te dodao da ni povjerenstvo kao ni Vlada ne žele da iza ovog postupka ostane prizvuk netransparentnosti. O cijeni vozila moći će se, prema ministrovim riječima, govoriti tek kad se dobiju ponude. Ministar Rončević je kazao i da ponude potencijalnih dobavljača moraju sadržavati i offset ponudu. Iako u zahtjevima razina offseta nije definirana, ona ne može biti niža od one predviđene Naputkom o offsetu. Inače, riječ je o natječaju za bazno vozilo, dok će se opremanje vozila oružanim sustavima razmatrati tek kad se izabere bazno vozilo. Na pitanje novinara gdje će se i u koje svrhe vozila rabiti načelnik GS-a general Lucić je kazao da će ta vozila pridonijeti boljoj mobilnosti Oružanih snaga, a rabit će se između ostalog i za potrebe naših postrojbi u mirovnim misijama.

snimio D. KIRIN

L. PARLOV

Stručni tim NATO MAP/PARP u trodnevnom posjetu Hrvatskoj

Ulazak Hrvatske u NATO je pitanje vremena

proces reformi koje čine NATO sposobnim za održavanje mira i sigurnosti u zemljama Saveza i šire. Razdvojio je transformaciju na dva osnovna dijela: politički i vojni. Pod političkom transformacijom smatra se prilagodba novim svjetskim političkim okolnostima. Osnovni aspekti su joj snaženje političkog dijaloga unutar NATO-a, prema partnerskim zemljama i Savezima te sveobuhvatne političke odrednice i smjernice, objavljene u Rigi u jedinstvenom dokumentu.

Cilj vojnih transformacija je ponajprije sposobnost provođenja niza misija različite vrste i intenziteta, a to se postiže razvojem "modernih, lako razmjestivih i održivih vojnih snaga, interoperabilnih, dobro obučenih". Vojna transformacija je skup proces i za njega treba vremena, stoga mu je potrebna vojna i politička potpora. NATO podržava te procese u svim vojnim članicama. Najvećim dosadašnjim postignućem NATO-ovih vojnih reformi Colston je označio formiranje NATO-ovih snaga za brzi odgovor, koje odgovaraju spomenutim standardima. Nakon predavanje, gost iz Bruxellesa posebno se osvrnuo na Hrvatsku i njezinu težnju za članstvom u Savezu. Istaknuvši kako je samit u Ri-

gi poslao RH jasnú poruku ohrabrenja i potpore, Colston je rekao da će se proces proširenja i dalje temeljiti na onome što aspiranti učine u pogledu raznih reformi, a do sljedećeg samita 2008. MAP će ostati glavni instrument približavanja NATO-u. Osobito se cijeni hrvatski doprinos u Afganistanu i borbi protiv globalnog terorizma, te suradnja s Haagom, a žele se vidjeti daljnji koraci u reformi pravosuđa, povratku izbjeglica te podršci javnosti. Za posljednje, možda i najaktualnije pitanje, Colston je spomenuo dva rješenja: biti jasniji u objašnjavanju što je NATO i što on predstavlja, te isticati da je članstvo u Savezu nešto što bi svaka suvremena europska država trebala smatrati najboljim načinom podizanja razine svoje sigurnosti, kao i opće sigurnosti. Ipak, još ranije je Colston spomenuo da je "ohrabren rezultatima ispitivanja javnog mnjenja koja su u Hrvatskoj provedena nakon Rige". Iz Colstonovih riječi u Časničkom domu kao najvažnije izdvajamo njegovo mišljenje da je "ulazak Hrvatske u NATO pitanje vremena", te da to nije nekadašnji "stari NATO", nego "NATO sutrašnjice", što je i pokazao u svojem predavanju...

D. VLAHOVIC

snimio T. BRANDT

U sklopu trodnevног посјета Hrvatskoj na čelu NATO-овог MAP/PARP tima, помоћник главног тајnika за obrambenu politiku i planiranje John Colston je 20. ožujka u Časničkom domu zagrebačke vojarne "Petar Zrinski" održao predavanje na temu Transformacija NATO-a.

Na predavanju su bili polaznici triju vojnih škola smještenih u vojarni: Ratne škole, Zapovjedno-stožerne škole, te Vojno-diplomske izobrazbe. Od visokih gostiju izdvajamo veleposlanika RH pri NATO-u Davora Božinovića, nacionalnog koordinatora za NATO Pjera Šimunovića, te vojnog izaslanika pri NATO-u general pukovnika Darka Grdića. Goste je kao domaćin, u ime ZZIO-a pozdravio general bojnik Jozo Miličević, zapovjednik Ratne škole. Colston se usmjerio na transformaciju Sjevernoatlantskog saveza, predstavivši je kao trajan i aktivovan

Predstavljanje znanstvenog istraživanja

"Hrvatska vojska - hrvatsko društvo"

Iz Instituta za istraživanje i razvoj obrambenih sustava MORH-a još smo ranije čuli najave da će i tzv. društvene znanosti dobiti važno mjesto u projektima Instituta, što je i logično u aktualnom trenutku integracija Hrvatske u EU i NATO.

Također, istaknuta je i suradnja sa srodnim državnim i inim znanstvenim ustanovama. Sve to dobilo je još jednu vrlo jasnu potvrdu 15. ožujka, kad je u Časničkom domu zagrebačke vojarne "Petar Zrinski" predstavljena Studija ostvarivosti znanstvenog projekta pod nazivom "Hrvatska vojska - hrvatsko društvo". Riječ je o jednoj od prvih etapa opsežnog istraživanja koje će se provoditi u suradnji s Institutom društvenih znanosti "Ivo Pilar", a trebalo bi biti završeno potkraj 2009. Predstavljanju Studije nazočili su djelatnici Instituta i ostalih uključenih cjelina MORH-a i OSRH, kao i suradnici "Ive Pilara" na čelu s njegovim ravnateljem Ivanom Rogićem.

Sve nazočne je kao domaćin pozdravio ravnatelj MORH-ovog Instituta brigadir Dario Matika, a potom su uslijedila izlaganja autora Studije od kojih smo saznali što zapravo predstavlja istraživanje "Hrvatska vojska-hrvatsko društvo". Njegov cilj je obogaćivanje spoznaja o ulozi i statusu Oružanih snaga u suvremenom hrvatskom društvenom kontekstu. Razmatranje tog odnosa bit će realizirano kroz tri zasebne, ali povezane te-

Snimila Mirela ĐASOVIĆ

matske cjeline: istraživanje stavova hrvatske javnosti spram HV-a, hrvatski nacionalni identitet i identitet HV-a, te HV i nacionalna strategija razvitka. Metodologija istraživanja zasnivat će se na znanstveno-metodološkim standardima i postojećim domaćim i međunarodnim istraživačkim iskustvima.

U svakom slučaju, vjerojatno je riječ o dosad najvećem "društvenom" istraživanju MORH-ovog Instituta, relevantnom po svim civilnim znanstvenim kriterijima. Njime se pokazuje da se najavljeni zamah u radu Instituta itekako ostvaruje...

D. VLAHOVIĆ

Javna rasprava o pristupanju NATO-u

U organizaciji Centra za strateške sigurnosne studije "Defimi" 13. ožujka u Novinarskom domu u Zagrebu održana je javna rasprava na temu "Nevladine udruge i pristupanje Hrvatske NATO savezu".

Rasprava je okupila veliki broj sudionika, od visokih državnih dužnosnika, znanstvenika, visokih časnika OSRH-a, pa do predstavnika raznih nevladinih udruga i veleposlanstava SAD-a, Njemačke (veleposlanik osobno), Velike Britanije, Poljske, Češke, Slovačke, Mađarske i Rumunjske. Tako su svoj doprinos raspravi dali i veleposlanik RH pri NATO-u Davor Božinović, savjetnik Predsjednika RH za pitanja političkih sustava Siniša Tatalović, te general zbora u mirovini Anton Tus, bivši načelnik GSOS-a RH i bivši veleposlanik RH pri NATO-u, kao i general bojnik Drago Lovrić, načelnik Uprave za operativne poslove GSOS-a RH. U pozivu upućenom sudionicima organizatori su istaknuli da temu okruglog stola žele osvijetliti ne samo s općeteorijskog stajališta, već se pozabaviti mogućnošću da nevladine udruge i neovisne institucije po-

taknu širu javnost u javne rasprave o članstvu u NATO savezu. Na skupu u Novinarskom domu nije izostala živa rasprava, u kojoj su se mogla čuti raznolika, pa i oprečna stajališta o toj temi. No, unatoč tome, svi sudionici skupa, neovisno o njihovim stajalištima složili su se da su ovakva okupljanja poželjna i korisna te da će se, kako je najavio Branko Mihaljević, ravnatelj Centra za strateške sigurnosne studije i moderator rasprave, organizirati i u drugim većim sredinama u Hrvatskoj.

D.M.

Snimio D. KIRIN

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU
I INFORMIRANJE**

**raspisuje:
INTERNI NATJEČAJ**

za prijam administrativnog tajnika u Odjelu za kulturno-društvene djelatnosti

Uvjeti:

- SSS
- godinu dana radnog staža
- upravna, ekonomski, gimnazija ili druga odgovorajuća struka
- položen državni stručni ispit

Rok za podnošenja prijava je 15 dana od objave u Hrvatskom vojniku, **do 6. travnja 2007.**

Ze sve informacije molimo javiti se u Odjel za kulturno-društvene djelatnosti na tel. **45 67 926.**

MORH preuzeo kabine veze

U tvrtki Ericsson - Nikola Tesla u Zagrebu Ministarstvo obrane preuzele je 14. ožujka zadnjih sedam kabina veze od ukupno 20 naručenih.

Tvrtka Ericsson - Nikola Tesla dobila je posao gradnje i opremanja kabina vrijedan 10 milijuna kuna na otvorenom natječaju kao najbolji ponuđač koji je ponudio proizvod potpuno domaće proizvodnje. Nakon gradnje i ispitivanja prototipne kabine preostalih 19 izgrađeno je i isporučeno u roku od samo šest mjeseci. Kabine su opremljene taktičkim komunikacijskim sustavima te će služiti kao taktička komunikacijska (relejna) čvorишta koja će spajati više različitih korisnika u jedinstveni komunikacijski sustav. Sve su kabine namijenjene Hrvatskoj kopnenoj vojsci, a dvanaest isporučenih već su u uporabi. Unatoč tome što je kupac MORH a korisnik KoV, ove su kabine veze namijenjene i civilnoj uporabi u slučaju težih elementarnih nepogoda, većih političkih ili sportskih dogadaja i svaki put kad bude potrebno da se u kratkom vremenu na nekom prostoru osigura nesmetana radijska i telefonska veza. Zbog svoje zapadne (Ericssonove) opreme kompatibilne su s NATO-ovim

snimila Mirela Dasić

sustavima veze te se mogu rabiti i na međunarodnim vježbama ili u mirovnim misijama. Kako bi im se smanjila masa, kabine su napravljene od aluminija u šibenskom TLM-u. Tako je dobivena masa opremljenih kabina samo 1860 kg što omogućava da se prevoze ne samo kamionima već i transportnim avionima i helikopterima. Kako su opremljene vlastitim sustavom za opskrbu električnom energijom, potpuno su autonomne u radu. Njihov modularni sustav omogućava kontinuiranu nadogradnju i modernizaciju novim sustavima.

M. GALIĆ

Multimedijalni turnir u Galeriji "Zvonimir"

MORH-ova Galerija "Zvonimir" iznimno 17. ožujka nije bila mjesto neke umjetničke izložbe ili izvedbe, nego malog virtualnog rata.

Naime, toga je dana u organizaciji Udruge branitelja Domovinskog rata Gradske plinare Zagreb održan multimedijalni turnir u videoigramu pod nazivom "Poziv na

dužnost", s raznim prezentacijama. Igrači su se okupili u velikom broju (njih 130), a bilo je i gledatelja koji su igranje pratili uz pomoć projektorja, pa i on-line. Riječi virtualni rat su opravdane: težiste turnira bilo je na mrežnim ratnim igrama, u kojima su timovi (često sastavljeni od hrvatskih ratnih veterana iz Udruge i njihovih mla-

dih kolega) morali pokazati prave ratne vještine. Svoj su kutak imali i konzolaši, ogledavši se na nogometnoj simulaciji PES 6. Inače, sve uplate igrača bile su raspoređene u nagradni fond, a braniteljska Udruga je zahvalila MORH-u "koji je ustupanjem prostora učinio veliku uslugu organizatoru".

D. VLAHOVIĆ

Produljen rok prijave za izložbu fotografija

Rok prijave za izložbu fotografija djelatnika MO-a i GS-a produljen je do 31. svibnja 2007.

Izložba će se u prosincu održati u Galeriji "Zvonimir", Bauerova 33, a svi prijavljeni dobit će detaljne informacije na svoju adresu. Podrobne obavijesti, kao i prijavnice, dostupne su u Galeriji "Zvonimir", Bauerova, 33, tel:4567-926, fax: 4568-394. e-mail:galerija.zvonimir@mornhr.hr

Pravo prvokupa vozila

Na temelju Ugovora o dugoročnom najmu - operativnom leasingu motornih vozila, a u svezi s pravom prvokupa vozila marke Opel Astre 1.6 16V N Joy i vozila marke Renault Laguna 2.0 16V Exp, nakon isteka Ugovora obavještavamo vas da je kontakt osoba za prodaju vozila u ime tvrtke EUROLEASING d.o.o. Zagreb, Josip Biočić, tel:01/6598 372, mob: 091/6598 125, fax:01/6598 309.

Mora li se u sve operacije?

Počesto se u raspravama o NATO-u može čuti tvrdnja kako članstvo trenutačno znači automatski pristanak za sudjelovanjem u svim sadašnjim i budućim vojnim operacijama. Da je ovo pitanje stvar nacionalnih interesa svake zemlje članice, pokazuje nam nedavna povijest

—Dražen JONJIĆ—

Jedan od razloga postojanja Saveza u današnjem vremenu je su mirovne operacije koje pri-donose izgradnji globalne sigurnosti. Republika Hrvatska prema DPR-u povećavat će broj pripadnika OSRH u misijama. To povećanje nije u izravnoj vezi s približavanjem punopravnom članstvu. Sudjelovanje u operacijama potpora miru, bez obzira na to vodi li ih UN ili NATO, čin su odgovornog ponašanja države. Na taj način se ostvaruju nacionalni interesi, država, u skladu sa svojom veličinom i snagom, daje doprinos i općim ciljevima.

Idući dalje, čak i na pozivanje na članak 5. prema kojem su države potpisnice Sjevernoatlantske povelje suglasne da će oružani napad na jednu ili više država saveznica u Europi ili Sjevernoj Americi smatrati napadom na sve njih, ne znači kako je jedini odgovor na poziv uporaba oružanih snaga. Kao primjer može nam poslužiti dosadašnje jedino pozivanje na članak 5. nakon terorističkih napada na Sjedinjene Američke Države. Države članice su na poziv odgovorile u skladu s nacionalnim interesima. I politička potpora je odgovor. Poznato je kako ni u Afganistanu, a pogotovu Iraku NATO u cjelini nije participirao s vojnim postrojbama.

Stvarana je tzv. koalicija voljnih. Tek kada je operacija u Afganistanu bila pokrivena rezolucijom Ujedinjenih naroda, NATO i partnerske zemlje se uključuju u nju i počinje operacija ISAF, koja danas pokriva cijelo područje Afganistana.

I druge članice NATO-a, bilo one stare ili nove, sudjeluju u mirovnim

operacijama. No, NATO nije taj koji propisuje veličine postrojbi koje odredene zemlje deklariraju za misije. Te veličine, a tako je i u hrvatskom primjeru, isključiva su nacionalna odgovornost i mjerodavnost i u uskoj je relaciji s mogućnostima konkretne zemlje. Dosezanje vojnih sposobnosti (interoperabilnosti i kompatibilnosti), usvajanje NATO-ovih standarda, u nacionalnom su interesu. Na taj način jačaju nacionalni obrambeni resursi, što je uvjek primarna zadaća, ali i snaže kapaciteti za participiranje u zadaćama kolektivne obrane. Sudjelovanjem u međunarodnim operacijama u svakom slučaju predstavlja zemlju kao subjekt, a ne objekt međunarodne sigurnosti.

Dolaze li nam baze?

Jedan od čestih argumenata apriornih protivnika hrvatskoga članstva u NATO-u je mogućnost da, osobito na Jadranu, ali i diljem Hrvatske osvanu vojni kompleksi NATO-a koji će, bar se tako može čuti, otjerati turiste i načiniti nas „vrijednim ciljem“ mogućih terorističkih napada. Odgovarajući na ovakva pitanja potrebno je samo uporabiti elementarnu što gospodarsku, što geopolitičku logiku. Što se gospodarskih razloga tiče, nema nijednog razumnog razloga izgradnje novih instalacija na zapravo, globalno gledajući, zanemarivim razdaljinama od postojećih. Nadalje, pokušavajući uključiti geopolitičke razloge lako je prepoznati kako Hrvatska nema onaku geopolitičku težinu kakvu je imala u vrijeme hladnoratovske podjele, pa i vreme-

na nedavne povijesti. Geopolitički prioriteti u najvećoj mjeri usmjereni su poprilično istočnije. Pišući o mogućnosti dolazaka nekih velikih baza ne treba isključiti mogućnost da se određenim hrvatskim vojnim kapacitetima mogu koristiti u potpori savezničkih operacija. To je, na koncu, jedna od obveza sveke zemlje, bila ona punopravna članica ili partnerska zemlja, poznatija pod nazivom potpora zemlje domaćina. No, ta potpora ne podrazumijeva stvaranje nekog novog Aviana ili Napulja. Za to, jednostavno, nema potrebe.

Ipak, kako bi barem u kratkim crtama pokušali opisati utjecaj takvih baza na život zemalja u kojima se nalaze, mora se reći kako one nisu smetale, primjerice Italiji i Španjolskoj da postanu i ostanu turističke velesile. To ne smeta ni Turskoj, a ni alpskom turizmu u, primjerice Njemačkoj. U pristupu ovakvim kompleksnim temama nije naodmet spoznati činjenice. Daleko od toga kako bi se itko razuman usudio ustvrditi kako članstvo u Sjevernoatlantskom savezu donosi samo i isključivo pluseve. Ali, duboko smo uvjereni, koristeći se jednostavnom matematikom, da pozitivni elementi članstva, posredni i neposredni, prevladavaju. I u sljedećim napisima potrudit ćemo se predočiti aspekte punopravnog članstva Republike Hrvatske u Sjevernoatlantskom savezu. Nikoga, naravno, ne treba uvjeravati u koristi jer svatko ima pravo na vlastito mišljenje. A najviše se raspravi o koristima članstva može pridonijeti argumentima. ■

Saharska prividjenja

Gledajući ispred sebe u daljinu, u izmaglici koja titra od topline, uočit ćete oko rijetkih osušenih grmova škrtog raslinja ili pustinjskih dina nešto nalik plavičastoj dolini, kao "vodena površina", u kojoj su se zagnjurili otoci i iza kojih su se sklonile lađe. Ako netremice pratite ta prividjenja, pa im krenete u susret ustvrdit ćete da što im se više približavate tako se istom brzinom gube obrisi netom uočenih "plovila"...

Iz Zapadne Sahare Darko JURIĆ

Kao što mi moj dobitnik prijatelj jednom potvrdi, dok smo u Hrvatskoj razgovarali o beduinskom načinu života, a koji je on upoznao čitajući brojne knjige, u Sahari je sve prividno i samo se u njoj nove zore broje, ali ne tako grčevito kao kod nas. Broji se veličina obitelji i bogatstvo u stocu, krupnoj i sitnoj, a sve ostalo je prividno jer „to drugo“ možda je dio nečega stvarnog, a možda nam se samo tako čini.

Fatamorgana

Prividjenje, „fatamorgana“, „mirage“, različita imena za jedinstven doživljaj. Iako je prva asocijacija na ovaj pojam ţed, mnogo je primjera s vrednjim asocijacijama. Gledajući ispred sebe u daljinu, u izmaglici koja titra od topline, uočit ćete oko rijetkih osušenih grmova škrtog raslinja ili pustinjskih dina nešto nalik plavičastoj dolini, kao "vodena površina", u kojoj su se zagnjurili otoci i iza kojih su se sklonile lađe. Ako stalno, netremice pratite ta prividjenja, pa im krenete u susret zbog onoga što u nama bude, ustvrdit ćete da što im se više približavate tako se istom brz-

nom gube obrisi netom uočenih "plovila". Prestankom iluzije dobiva se slika stvarnog stanja, a to je nešto niskog grmlja ili nekoliko zaustavljenih dina. Na kraju se pitate, što je tu bilo više prividno, ono što je stvarno nestajalo pred našim očima ili to što smo mi htjeli vidjeti. Nemojte se začuditi ako u pustinji sretnete domaće djevojke kako pješače odnekud, odjevene u haljine jarkih boja jer tko može zaustaviti slobodarski duh mladosti, a poglavito tamo gdje nema baš nekog izbora u kori-

štenju bilo kakvog oblika prijevoza. Prividna je sva beduinska jednostavnost jer je zapravo neobjašnjivo teško opstati u ovakvim uvjetima života i zacijelo moraš biti puno jači od svega drugoga što ima nagon za održavanje. Prividna je i njihova nepismenost jer iako samo rijetki pišu svi odreda pamte i znaju. Oni pamte prošlost i nagovještavaju budućnost prateći sadašnjost, usmenom predajom, pametnim i ljeplim pričanjem u šatorima, očiju uprtih u najstarije članove obitelji jer tako su im oči radili i oči njihovih očeva prije njih. Nemaju knjige, hard diskove niti memoriske čipove, ali i oni najmanji znaju gotovo koliko i neki stari.

Pustinjske ruže

Prividna je i ova dnevna vrelina jer se i ona istopi s prvim zvijezdama na nebeskoj kapi Sahare jer tada svi u njoj moraju naći neki topliji kutak za spavanje, za opstanak i doček novog vrelog dana. Prividna je i ovdašnja oskudica u vodi jer je beduini znaju naći i tamo gdje je nema na površini, gdje se ne naziru vrela ni korita. Prividna je i ova jalovost pustinje i njezinog pijeska jer nakon kiša to je cvijetnjak kao na najraskošnijoj zelenoj livadi.

Prividna je i golotinja tog, mrskog i toliko spominjanog, žutog pijeska jer na strmim padinama pješčanih dina možete uživati kao što to inače radimo na snijegom pokrivenim strminama, skijati se i sanjkati. Isti taj pijesak, kad se sjuri niz kamene brežuljke i legne da se odmori pod sobom će skrивati bezbroj najraznovrsnijih fosila a dolje, duboko skriveno, raste i čudesno „cvijeće“ tzv. pustinjske ruže, okamenjeni oblici kristala kalcija i soli smeđe boje, nastali pod utjecajem slane vode, formirani ispod razine nekadašnjih slanih jezera. Prividna je skromnost odjeće naših domaćina i navodna religioznost njenih korijena jer je ona ipak re-

zultat stečenog iskustva u borbi protiv sunca, vjetra i pijeska, pa samo dobro omotane glave i potpuno pokrivena tijela mogu sačuvati vitalnost njihovih vlasnika. Prividna je i slika ovdašnjeg sunca jer i ono zna na tren nestati u pješčanoj oluci što je započne samoom, suhi vrući vjetar koji se iznenada pojavljuje s nebrojivom količinom pješčane prašine a koja može doseći jačinu tornada i svladati nesretnika na njegovom putu. Sahara je zapravo stalno popriš-

te sukoba različitih vjetrova, ali i ne samo njih. Zbog svega toga teško je mjeriti i naš doprinos ovdje, bojim se da beduinski parametri ne odgovaraju našim ambicijama, a naše ambicije ne odgovaraju beduinskom stilu života. No, svi smo ovdje zadovoljni. Mi zato što vjerujemo u ovo što radimo, a oni jer znaju da to ipak dijelom radimo i zbog njih. Čini mi se da sam u pravu, da sam na dobrom putu opisati to što radimo i kako oni žive, ili je to možda još jedno prividjenje u Sahari.

Drugi HRV OMLT u misiji ISAF u Afganistanu

Naši časnici mentorji 209. ANA-inog korpusa

Drugi HRV OMLT je mentorski tim 209. ANA-inog korpusa, i svakodnevno radi u 3. bojni (kandaku) koji se formacijski ne razlikuje previše od naše. Riječ je naime o pješačkoj postrojbi koja uz tri pješačke satnije ima pridodanu bitnicu za paljbenu potporu i zapovjednu satniju. Svaka satnija i bitnica imaju svoje mentore a to su jedan časnik te jedan do tri dočasnika iz HRV OMLT-a

Iz Afganistana Zdravko MILOŠEVIĆ

Obuka nesmetano protječe, ANA svakim danom sve više napreduje i daje izvrsne rezultate na što smo svi ponosni zajedno s ANA-inim zapovjednicima. Uz mentoriranja njihovih časnika na terenskoj obuci prema SOP-ovima, provodi se i mentoriranje tih časnika u postupcima i koracima u do-nošenju vojnih odluka, tjednim sastancima po obuci, izvješćivanju nadređenih zapovjednika o proteklom i nadolazećem razdoblju obuke, o podnošenjima logističkih zahtjeva te o pitanjima koja su ovdje još uvijek mala nepoznanica, dok su nama doma, na poslu, već sastav-

ni i uhodani dio svega onoga što svakodnevno izvješćujemo ili potražujemo.

Drugi HRV OMLT je mentorski tim 209. ANA-inog korpusa, i svakodnevno radi u 3. bojni (kandaku) koji se formacijski ne razlikuje previše od naše. Riječ je naime o pješačkoj

postrojbi koja uz tri pješačke satnije ima pridodanu bitnicu za paljbenu potporu i zapovjednu satniju. Svaka satnija i bitnica imaju svoje mentore a to su jedan časnik te jedan do tri dočasnika iz HRV OMLT-a. Zajedno provodimo borbeno usredotočenu obuku, s težiš-

■ Detalj s provedbe borbeno usredotočene obuke s težištem na borbenim drilovima koju provode mentorji iz HRV OMLT-a

tem na borbenim drilovima koji popupiru ratnu zadaću 3. (kandaka), kretanje do dodira, reakcija na zasjeđu, konvoj, reakcija na improvizirane eksplozivne naprave, mobilna nadzorna točka, okruženje i pretraga. Naravno, uza sve to uvježbavanje i rad stožera kako bi sve bilo kompatibilno s NATO-ovim standardima. Važno je napomenuti da je rad uvelike olakšan jer je Hrvatska vojska i naša zastava već duže vrijeme poznata i prisutna ovdje u kandaku, naravno zahvaljujući 1. HRV OMLT-u koji nam je otvorio mnoga vrata. ■

Generalni vikar Vojnog ordinarijata u posjetu hrvatskom kontingentu u misiji ISAF

Mons. Šantić s hrvatskim vojnicima u Afganistanu

Mala svečanost koja je u sjedištu Vojnog ordinarijata 12. veljače priredena u povodu imenovanja generalnog vikara mons. Josipa Šantića "prelatom Njegove Svetosti" pape Benedikta XVI. bila je ujedno ispraćaj mons. Šantića u Afganistan, u posjet hrvatskim vojnicima.

Riječ je zapravo o nastavku pastoralne vizitacije budući da se jurisdikcija vojnog biskupa odnosi na njegove vjernike i izvan matične države. Tako je mons. Šantić otpotovao s prethodnicom za smjenu kontingenta hrvatske Vojne policije.

"Kada sam odlučio krenuti prema Afganistanu pokušao sam se pripremiti, međutim svi podaci, koji mogu stvoriti neku sliku o Afganistanu, tamo mi ništa nisu značili", napominje mons. Šantić. Ističući kako je sretan što nije samo bio u Afganistanu, nego je gotovo 20 dana intenzivno živio s našim vojnicima, s vojnim kapelanicima drugih zemalja, s izaslanikom Sv. Stolice "sui iuris" - to je preč. P. Giuseppe Moretti - te s domaćim stanovništвом i njihovim mulama (dušobrižnicima), pri čemu osobito ističe srdačan i pun poštovanja službeni susret s vrhovnim mulom Plave džamije u Mazar-e-Sharifu. Domaćin je istaknuo da pozdravlja visokog službenika religije Knjige te je pred mons. Šantićem izrazio posebnu zahvalnost hrvatskim vojnicima koji osiguravaju mir u Mazar-e-Sharifu.

Uz te je posjete mons.

Šantić posebno vrijeme posvetio susretu s običnim ljudima u oba grada. Zajedno s našim vojnim kapelanom i njemačkim kapelanicima dijelili su pomoć djeci i obiteljima. "Za mene su ti susreti bili veliko obogaćenje", ističe generalni vikar.

Ipak najvažnija svrha odlaska mons. Šantića u Afganistan je susret s našim vojnim kapelanom don Vladom Mandurom i našim vojnicima. "Osjetio sam da su me željno očekivali, kao što očekuju svaku odgovornu osobu iz Hrvatske", ističe don Joško, kako ga od milja svi najčešće zovu. Kako je i bilo predviđeno, boravio je po osam dana u Mazar-e-Sharifu i u Kabulu. Slavio je svaki dan misu s kapelanom u Mazar-e-Sharifu u šatoru-kapeli, koju održavaju Nijemci. S radošću ističe da su "naši dečki" svaku večer bili na misi, da im krunica mnogo znači, ne samo kao znak, nego i kao nada. Na Pepelnicu su slavili zajedno početak Korizme i imali obred pepeljenja pepelom koji je mons. Šantić ponio iz Hrvatske, žeљeci ih time još jače povezati s domovinom. Dva dana poslije toga odletio je u Kabul, gdje su na prvu korizmenu ne-

djelu slavili početak Korizme, u načnosti starog i novog zapovjednika hrvatskog kontingenta.

A kako svoj teški i odgovorni posao doživljavaju hrvatski vojnici? "Iz razgovora s njima vidiš sam da polako sazrijevaju. To potvrđuje i činjenica da njihov boravak u misiji ISAF nije samo izvor zarade nego još više doношење sigurnosti i mira ljudima koji žive u ratnim okolnostima. To sam im i u propovijedima istaknuo, podsjećajući ih kako smo i mi Hrvati stekli slobodu zahvaljujući i angažmanu međunarodnih snaga i kako danas s ponosom možemo reći da hrvatska integracija u međunarodnu zajednicu ide i po sudjelovanju hrvatskih vojnika u mirovnim misijama", kaže mons. Šantić.

"Sigurno je da dok hrvatski vojnici budu u misiji ISAF uvijek će jedan vojni kapelan iz Hrvatske biti s njima kao duhovna potpora i znak prisutnosti Crkve", ističe mons. Šantić, te dodaje: "Danas vidim da Bog hoće Hrvatsku u sklopu međunarodne zajednice, ali ne da se pita što će od te zajednice dobiti, nego - kako ponavlja naš otac biskup - što mi možemo međunarodnoj zajednici dati. To je poruka i narodu da na sebe ne gledamo izolirano nego sa širinom, ali tako da sačuvamo svakoga našeg vojnika i da Hrvatska obogati svijet svojim kršćanskim doprinosom."

Andelko KAĆUNKO

Piloti i zrakoplovni tehničari slovenskih oružanih snaga u posjetu Pilotskoj školi u 93. zb Zemunik

Slovenski i hrvatski piloti na zajedničkom letu

Zajedničko letenje, u gotovo idealnim meteouvjetima, provedeno je na ruti uzduž Dugog otoka, Visa, Hvara i Šolte, a letjelo se u razmaknutom postroju kako bi gosti imali prigodu što više uživati u letu. Dojmovi slovenskih kolega nakon slijetanja bili su vrlo pozitivni, a u bazu u Cerkiju na Krki vraćaju se obogaćeni novim i jedinstvenim iskustvom

Vesna PINTARIĆ, snimio Ivan LUKAN

Peteorica pilota i dva zrakoplovna tehničara slovenske vojske predvođeni zapovjednikom Pilotske škole oružanih snaga Republike Slovenije pukovnikom Miranom Grahekom boravilo je u dnevnom službenom posjetu našoj Pilotskoj školi u 93. zrakoplovnoj bazi Zemunik u Zadru. Posjet je realiziran u sklopu bilateralne vojne suradnje s oružanim snagama susjedne nam države, a gosti su na zemuničku zračnu luku sletjeli sa svoja dva Pilatusa PC-9 i jednim ZLIN-om. Program posjeta obuhvatio je razmjenu iskustava koje obje strane imaju u školovanju pilota, a prilika je to bila i za prvi zajednički let s pilotima prijateljskih oružanih snaga.

Iako je ova aktivnost planirana još prošle godine do njezine je realizacije došlo tek sada, kazao je pukovnik Grahek, napominjući kako je ovo samo nastavak već ranije uspostavljene dobre suradnje, koja je ovim posjetom još više produbljena. Naime i piloti slovenskog ratnog zrakoplovstva u uporabi imaju isti tip zrakoplova kojim se koriste za školovanje i obuku piloti i u našoj Pilotskoj školi, a riječ je o PC-9, s tom razlikom što su slovenski dodatno opremljeni naoružanjem te posebnim HEAD UP DISPLAY-em (HUD) u kokpitu zrakoplova koji olakšava praćenje instrumenata i samo letenje, što je i temeljna razlika od zrakoplova koji su u uporabi kod nas. Stoga je našim pilotima ovo

bila ujedno i izvrsna prigoda da vide i nauče više, a slovenskim pilotima da lete iznad mora, što baš nemaju često prilike. Kako je i sam pukovnik Grahek napomenuo imamo velikih sličnosti te je ovakva praktična razmjena iskustava na obostranu korist. Zajedničko letenje, u gotovo idealnim meteouvjetima, provedeno je na ruti uzduž

Dugog otoka, Visa, Hvara i Šolte, a letjelo se u razmaknutom postroju kako bi gosti imali prigodu što više uživati u letu. Dojmovi slovenskih kolega nakon slijetanja bili su vrlo pozitivni, a u bazu u Cerkiju na Krki vraćaju se obogaćeni novim i jedinstvenim iskustvom, poručili su. Prema riječima zapovjednika naše eskadrile Pilatusa bojnika Ivice Mandušića otvorena je mogućnost i uzvratnog posjeta gdje bi našim pilotima bilo omogućeno letenje na slovenskim Pilatusima koji se kod njih rabe za naprednu obuku, a zbog dodatnog naoružanja i drukčijeg kokpita ko-

jim je opremljen ovaj zrakoplov bilo bi to našim pilotima vrlo korisno i zanimljivo. Naime, ovako opremljen zrakoplov bila bi još jedna stepenica više u obuci naših piloti na putu prema nadzvučnom avionu, a što bi prema njihovim riječima dodatno olakšalo cijelokupnu obuku.

Tijekom posjeta sa slovenskim gostima razmijenjena su i iskustva o školovanju pilota, sustavima i organizaciji održavanja zrakoplova a obišli su uz Pilotsku školu i eskadrilu aviona. ■

Vojni izaslanici posjetili IV. gardijsku brigadu

Spremni za misiju

Vojni izaslanici akreditirani u Republici Hrvatskoj posjetili su IV. gbr, a kako bi ih što bolje upoznali sa svojim aktivnostima te im i praktično prezentirali svoju spremnost i sposobljenost u kampu Bralovac na Crvenoj zemlji, pripadnici brigade izveli su niz zanimljivih vježbi, bolje rečeno dio obuke koju provode kako bi se što bolje pripremili za sudjelovanje u mirovnim operacijama

— Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT —

Na vojnom poligonu Crvena zemlja u neposrednoj blizini Knina gdje se pripadnici IV. gardijske brigade uvježbavaju između ostalog i za sudjelovanje u međunarodnim mirovnim misijama bilo je trinaestog dana u mjesecu ožujku prilično živo. Naime, tada su vojni izaslanici akreditirani u Republici Hrvatskoj posjetili IV. gbr, a kako bi ih što bolje upoznali s aktivnostima brigade te im i praktično prezentirali svoju spremnost i osposobljenost u kampu Bralovac na Crvenoj zemlji, pripadnici brigade izveli su niz zanimljivih prikaznih vježbi, bolje rečeno dio obuke koju provode kako bi se što bolje pripremili za sudjelovanje u mirovnim operacijama.

No, iako je dragovoljnost temeljni preduvjet za odlazak u misiju svi oni koji pokažu dobру volju ne znajući da će i otići. Uz dobru volju treba zadovoljiti i na brojnim testiranjima od poznavanja engleskog jezika do zdravstvenih testiranja koja uključuju i ona psihološka. Uz to treba proći i zahtjevnu obuku. Iza svih koji su bili ili će tek otići su dugotrajna uvježbavanja najrazličitijih scenarija i to u što realnijim uvjetima koji to na Crvenoj zemlji i jesu.

U maniri dobrih domaćina brigadni general Josip Zvirotić zapovjednik 4. korpusa i brigadir Mladen Fuzul zapovjednik IV. gbr najprije su vojnim diplomatičima u Domu Hrvatske vojske u Kninu održali prezentaciju o toj postrojbji Hrvatske vojske s naglaskom na njene zanimljivosti za međunarodne vojne operacije. Potom su se svi uputili na vojni poligon Crvena zemlja gdje se odvijao onaj mnogo zanimljiviji dio posjeta.

Kao svojevrsno "zagrijavanje" na strelištu Bralovac izvedena su istiktivna gađanja pojedinca i binoma iz AP 7,62 mm AK-47 koja su vojni izaslanici s propisane udaljenosti uz poštivanje svih mjera sigurnosti sa zanimanjem pratili. Nakon toga u "akciju" je stupila desetina u ophodnji te je prezentirano i poznavanje postupaka i procedura u slučaju zasjede, reakcije na dodir i angažiranja snaga za brzo djelovanje.

Završnica gotovo trostanih događanja u kampu Bralovac bila je u znaku prikazne vježbe u kojoj je pokazan samo dio onoga što mirovnjac na kontrolnoj točki (*checkpointu*) mogu očekivati.

Događaji su se izmjenjivali slijedom filmske vrpce. Iako je vježba trajala više od pola sata, napetost nije popuštala do samoga kraja.

Sve je počelo dolaskom nepoznatog vozila koje je na kontrolnoj točki detaljno pregledano. Kako je postojala sumnja da prevozi nedopušten teret, vozač i vozilo su zađržani. Potom je brzom akcijom trebalo svladati demonstrante koji su, pojavitivši se gotovo niotukuda, burno prosvjedovali. Nije bilo lako, ali

uspjeli su. I kao u pravom filmu kulminacija vježbe bila je u znaku pravog napada na kontrolnu točku koja je naravno uspješno obranjena. Akteri ovog za nas promatrače zanimljivog "filma", a za njih itekako ozbilnjih situacija bili su pripadnici IV. gbr koji se uvježbavaju za misiju ISAF. Svi su oni svjesni koliko je uvježbavanje bitno. Jedino se dobro uvježbani mogu dokazati u međunarodnom okruženju i pokazati svoje sposobnosti u zahtjevnim uvjetima kakve su one u Afganistanu. Iako je bilo zahtjevno nisu pokazali da im je teško. Jer, kako je rekao general bojnik Drago Lovrić, načelnik J3 sudjelovanje u mirovnim misijama profesionalni je izazov za svakog vojnika i za njih to ima posebnu važnost.

Zapovjednik IV. gbr brigadir Mladen Fuzul vježbu je ocijenio uspješnom, a njezini sudionici su pokazali da suvereno vladaju postupcima i procedurama u situacijama koje su vrlo bliske onima koje ih mogu očekivati u misiji. Zadovoljni viđenim bili su i vojni izaslanici.

Dojen Vojnodiplomatskog zbora austrijski vojni izaslanik brigadir Werner Stangl zahvalio je domaćinima na pozivu te izrazio zadovoljstvo što im je omogućeno da vide koje napore poduzimaju te kako i gdje se pripremaju pripadnici naših Oružanih snaga za sudjelovanje u međunarodnim mirovnim misijama. Boravak u Kninu vojni izaslanici su iskoristili i za obilazak kninske tvrđave, a sudeći prema njihovim reakcijama posjet Zvonimirovom gradu ostat će im u dobrom sjećanju. ■

Svladavanje demonstranata

U prikaznoj vježbi u kampu Bralovac pokazan je samo dio onoga što mirovnjac mogu očekivati u misiji

Prvi Fennek s novom elektronikom

NJEMACKA tvrtka Krauss-Maffei Wegmann dostavila je koncem prošle godine njemačkoj vojsci, odnosno njezinom Saveznom uredu za informatičku tehnologiju (IT-Amt Bw) prvo izvidničko oklopno vozilo Fennek opremljeno novim elektroničkim sustavom za nadzor i upravljanje paljbom. Sustav ima oznaku FuWES, i odsad je standardni dio opreme Fenneka. FuWES se rabi kako bi se povezali senzori motričke i izvidničke opreme s izvidničkim vozilom te se obrađeni podaci brzo i pouzdano prenose ostalim zainteresiranim korisnicima.

Dopuštenje za ugradnju sustava FuWES na operativna vozila njemačke vojske dano je odmah po uspešnom dovršenju testiranja i provjere. Izvidničke postrojbe njemačke vojske dobit će ukupno 178 Fennek-

ka, svi dostavljeni od 2007. imat će sustav FuWES dok će se vozilima koja su već dostavljena sustav ugraditi naknadno.

Tvrtka navodi kako je Fennek opremljen novim sustavom sposoban odgovoriti svim izazovima kompleksnih izvidničkih zadaća modernih oružanih snaga.

Inače, oklopno vozilo Fennek je vrlo tiho, ima dobru pokretljivost po teškopropodnim terenima, dobru oklopnu i protuminsku zaštitu, veliku autonomiju i solidne mogućnosti samoobrane. Riječ je o orbitelji vozila pa je uz izvidničku inačicu dostupno i još nekoliko

Krauss-Maffei Wegmann

specijaliziranih. To su vozilo za prednje motritelje u topništву, vozilo opće namjene, vozilo opremljeno protuoklopnim projektilima te opremljeno protuzračnim projektilima Stinger.

M. PETROVIĆ

Viper Strike novo oružje za AC-130

SREDINOM ožujka američka tvrtka Northrop Grumman potpisala je s američkim ministarstvom obrane ugovor, u iznosu od 7,4 milijuna dolara, na temelju kojeg je dužna obaviti prilagodbu navođenog projektila GBU-44 Viper Strike, radi njegove integracije na „leteće topovnjače“ AC-130H Spectre i AC-130U Spooky. Sklopljeni ugovor je rezultat nastojanja Američkog zapovjedništva za specijalne operacije (SOCOM - Special Operations Command), da naoružanim inačicama Herculesa uz postojeće topničko naoružanje omogući i nošenje novog *stand - off* naoružanja, kako bi se i na taj način proširio opseg misija koje mogu obavljati „leteće topovnjače“ sa sigurnije udaljenosti u odnosu na točku udara.

Potpisivanju ugovora prethodio je još jedan veliki uspjeh Northrop Grummana s projektilom GBU-44 Viper Strike. Naime, tijekom siječnja ove godine na američkom poligonu White Sands Missile Range s uspjehom je obavljen prvo bojno

gađanje pokretnе mete s Viper Strikeom, a kao platforma s koje je lansiran projektil rabljena je bespilotna letjelica RQ-5 Hunter. Taj uspjeh je vrhunac nastojanja američke vojske za dalnjim razvojem novih tipova naoružanih bespilotnih letjelica. Ona su potaknuta pozitivnim američkim iskustvima tijekom operacije *Enduring Freedom*, kada su prvi put u većem opsegu rabljene bespilotne letjelice MQ-1 Predator A naoružane projektilima Hellfire. Tako je tijekom 2004. pokrenut program poboljšanja postojećeg BAT projektila (Brilliant Anti - Tank), te njegovog

integriranja na bespilotnu letjelicu RQ-5 Hunter. Poboljšanja su se ponajviše odnosila na sustav navođenja, tako je akustični/IC sustav navođenja zamijenjen poluaktivnim laserskim sustavom navođenje, a daljnja poboljšanja idu u smjeru integriranja i GPS modula. Prva „terenska“ ispitivanja provedena su u Iraku krajem 2005., dok je prva faza razvoja okončana krajem 2006. godine.

Viper Strike je predviđen za precizne napade na tzv. „meke ciljeve“, odnosno smatraju ga posebno pogodnim za napade na ciljeve koji se nalaze u urbanom području. Temeljne tehničke odlike Viper Strikea su: dužina tijela projektila 0,9 m; dijametar tijela 14 cm; raspon „krila“ 0,9 m; ukupna težina projektila je 19 kg od čega na HEAT bojnu glavu otpada 1,82 kg. U daljnjoj fazi integracije moguće je da će Viper Strike projektili nositi bespilotne letjelice MQ-9 Predator B i Fire Scout, avioni AV-8B Harrier te „tilt rotor“ V-22 Osprey.

I. SKENDEROVIC

Luminox EVO Ultimate SEAL

ŠVICARSKA tvrtka Luminox poznata je po kvalitetnim i izdržljivim satovima pogodnim za dinamične profesije. Za njega se odlučuju brojni vojnici jer osim navedenih osobina rabi i posebnu tehnologiju svjetlećeg premaza Luminox Light koja omogućava dobru vidljivost i po mraku. Tvrta je predstavila novi sat iz poznate serije SEAL, riječ je o kronografu EVO Ultimate SEAL koji je proizведен u ograničenoj seriji od samo 188 primjeraka.

Satni mehanizam je kvarcni, u pres materijalu se ne navodi tip i proizvođač, opremljen je kronografskim modulom s tri pokazivača koji mjeri vrijeme u 1/10 sekunde. Na šest sati je smješten velik i uočljiv pokazivač datuma. Brojčanik je crne boje s arapskim brojkama i svjetlećim oznakama od Luminox

Light premaza. Tri standardne kazaljke su svjetlosive boje i također imaju svjetleći prema.

Kućište sata je od kvalitetnog nerđajućeg čelika s crnim PVD premazom, promjera 44 milimetra, oko brojčanika je masivan okretni prsten (luneta). Krunica i poklopac mehanizma su na navoj kako bi se jamčila vodonepropusnost koju je proizvođač deklarirao na 200 metara. To znači da se sat, uz redovno održavanje, može rabiti i za ronjenje s bocama. Krunica je dodatno zaštićena, a iznad i ispod nje su dva dodatna dugmeta za upravljanje kronografom. Staklo je od safirnog kristala s antirefleksnim premazom koji omogućava dobru čitljivost u svim uvjetima. Narukvica je čelična, kombinacije polirani čelik i čelik s crnim PVD premazom. Može

se dobiti i s ronilačkim remenom od puliuretana.

M. PETROVIĆ

ASRAAM uspješno lansiran s Eurofightera

POTKRAJ veljače britanski RAF je uspješno obavio prvo probno gađanje ciljeva u zraku (Mirach vježbovne mete) s projektilom zrak-zrak MBDA ASRAAM (Advanced Short-Range Air-to-Air Missiles), koje je prvi put obavljeno s borbenog aviona Eurofighter Typhoon F2 koji se nalazi u inicijalnoj operativnoj uporabi. Probno gađanje je obavljeno u svrhu realizacije uvođenja u inicijalnu operativnu uporabu novog RAF-ovog borbenog aviona Eurofighter Typhoon F2, tijekom čega se kani isprobati integriranje raznih oružnih sustava te njihovo uspješno funkcioniranje. Eurofighter Typhoon F2 s kojeg je lansiran ASRAAM iz sastava je 3. lovačke eskadrile

smještene u RAF-ovoj bazi Coningsby. Projektili ASRAAM će uz projektile zrak-zrak srednjeg dometa AIM-120 C5 AMRAAM (Advanced Medium-Range Air-to-Air Missiles) činiti inicijalni raketni arsenal naoružanja britanskih Eurofighter Typhoona F2.

Razvoj projektila ASRAAM (AIM-132) započet je početkom devedesetih godina prošlog stoljeća s namjernom da se u naoružanje uvede novi napredni projektil malog dometa, koji bi u naoružanjima raznih ratnih zrakoplovstava zamjenio zastarjele inačice projektila AIM-9 Sidewinder. Nositelj razvoja je tadašnja britanska tvrtka Bae Dynamics, a sadašnja MBDA (Matra-BAE Dynamics). U početku razvoja bila je uključena i Njemačka, no ona se vrlo brzo okrenula drugom projektu zajedno sa Švedskom, Italijom i Kanadom te razvila također novi napredni projektil srednjeg dometa IRIS-T.

Temeljne odlike ASRAAM-a poka-

zuju da je to iznimno brz projektil (veliko ubrzanje te velika krstareća brzina), vrlo pokretan projektil koji unatoč nedostatku TVC odlika (Thrust Vectoring) može ostvariti manevre i do 50G. Projektil ima vrlo napredan infracrveni pretraživač ciljava koji je razvio nekadašnji Hughes (dan je to tvrtka Raytheon), koji u kombinaciji s digitalnim procesorom signala može „vidjeti“ svoj cilj, te se uz pomoć softwarea može čak odrediti željena sekcija trupa, kabine, motora ili krila u koju će projektil udariti. Time je ujedno osigurana i velika otpornost na obrambeni sustav IC mamaca. Raspon učinkovitog dometa ASRAAM-a kreće se od 300 m do 15 km, maksimalna brzina koju može postići je Mach 3+. Ukupna težina projektila iznosi 100 kg, od čega bojna glava teži 10 kg. Dužina projektila iznosi 2,73 m, dijametar projektila iznosi 0,168 m, a raspon repnih krilaca je 45 cm.

I. SKENDEROVIC

Švicarci kupuju Geniepanzer

ŠVICARSKI je parlament odobrio nabavu 12 oklopnih inženjerijskih vozila Geniepanzer (poznat i pod imenom Kodiak) za potrebe švicarske vojske. Vrijednost posla je 95 milijuna CHF, a uporabit će se pod vozja operativnih tenkova Pz87 (švicarska inačica tenka Leopard 2) iz sastava švicarske vojske. Ugovor o nabavi je potpisana između švicarske agencije za obrambene nabave Armsuisse i švicarske tvrtke RUAG Land Systems.

Ugovor pokriva 12 gusjeničnih podvozja iz standarne tenkovske konfiguracije, 12 modula s hidrauličnom rukom te šest modula za čišćenje minskih polja. Vozila će biti višenamjenska i moći će se brzo

prenamjeniti iz vozila s hidrauličnom rukom ili vozila za razminiranje. RUAG Land Systems će u provedbi posla surađivati s njemačkom tvrtkom Rheinmetall AG. Vozila će švicarskoj vojski biti dostavljena tijekom 2010. i 2011.

Geniepanzer ima naprednu hidrauličnu radnu ruku na koju se mogu postaviti razni alati kao što je standardna košara za kopanje, hidraulični čekić ili pak univerzalni hvatač. Svim se alatima upravlja iz vozila pomoću dvije upravljačke palice. Vozilo se može rabiti za razne vojne, ali i civilne zadaće.

Geniepanzer se može rabiti i za

čišćenje minskih polja, a za te se poslove rabi dozerski nož te dodatna oprema za nadzor, mjerjenje i označavanje pregledanog područja. Inače, Geniepanzer ima razinu zaštite posade sličnu kao i kod tenka Leopard 2, a od naoružanja nosi tešku strojnici kalibra 12,7 mm te bacače dimnih granata.

M. PETROVIĆ

JUŽNOKOREJSKA tvrtka i brodogradilište Daewoo osvojila je ugovor za gradnju drugog razarača klase Sohn Won-il, oznake KDX-3 namijenjenog ratnoj mornarici Južne Koreje, ispred brodogradilišta Hyundai Heavy Industries koje trenutačno gradi prvi razarač u klasi te brodogradilišta Hanjin Shipping koje je također vodilo pregovore o gradnji. Polaganje kobilice za drugi brod je predviđeno za 2008. te se dostava očekuje potkraj 2010.

Južna Koreja izgradit će ukupno tri razarača tipa KDX-3 istisnine 7000 tona, opremljena Aegis borbenim sustavom ukupne cijene 3,2 milijarde dolara. Dostava prvog razarača južnokorejskoj mornarici predviđena je za kraj 2008. a treći i posljednji razarač bit će dostavljen 2012.

Do tada će u operativnoj službi ratne mornarice Južne Koreje biti

Gradnja drugog razarača KDX-3

šest razarača klase KDX-2 od kojih će tri broda biti izgrađena također u brodogradilištu Daewoo. Čelnici ratne mornarice dodijelili su prvi ugovor za gradnju drugog razarača KDX-3 brodogradilištu Hyundai no nakon žalbenog postupka zbog vladinog favoriziranja tvrtke Hyundai, brodogradilište Daewoo ipak je pobijedilo i potpisalo ugovor za gradnju drugog broda.

U međuvremenu, tvrtka Rolls-Royce Marine isporučila je prvi od tri naručena generatorska seta plinskih turbina tipa AG914RF koji je proizведен u tvornici u Indianapolišu (SAD) dok će preostala dva biti sastavljena u Južnoj Koreji u pogonu tvrtke Samsung Techwin od dijelova proizvedenih u

SAD-u. Plinske turbine služit će kao generatori te će omogućavati napajanje električnom energijom. Sastavljanje preostalih šest generatora setova koji su namijenjeni za preostala dva razarača, tek treba započeti. Alternatori, odnosno ge-

neratorski izmjenične struje bit će proizvedeni pod licencom u tvrtki Hyundai.

Ova narudžba nastavljena je na blisku suradnju između tvrtki Rolls-Royce i Samsung Techwin, pri čemu korejska tvrtka proizvodi komore izgaranja za avionske motore Trent 900 kao što osigurava servisnu potporu na motorima tipa T56, modelu 250 i Gem.

Više od 300 sličnih plinsko - turbinskih jedinica trenutno se nalaze u operativnoj službi na klasama brodova američke ratne mornarice zatim ih rabe na brodovima španjolske i grčke ratne mornarice te japanskih pomorskih samoobrambenih snaga.

M. PTIĆ GRŽELJ

Venezuela nabavlja nove podmornice

NEIMENOVANI ruski izvor potvrdio je kako su ruske tvrtke Rosoboronexport i Admiralteyskiye Verfi Venezuela ponudile inačicu podmornice klase Lada, poznatu i pod oznakom Project 677 koju su dizajnirali stručnjaci ruskog projektnog ureda Rubin. Također su ponuđene dvije izvozne inačice dizel-električnih podmornica klase Amur 950 i Amur 1650 s daleko većim interesom za poslednju. Europski proizvođači ponudili su svoje poznate projekte sličnih podmornica, a kako se navodi ruski dizajn trenutačno privlači najviše pozornosti stručnjaka venezuelske ratne mornarice zbog iznimne bliskosti s taktičko-tehničkim zahtjevima.

Njemačka tvrtka ThyssenKrupp Marine Systems, odnosno njihovo brodogradilište Howaldtswerk-Deutsche Werft (HDW) ponudilo je podmornice tipa 212 i 214 dok su francuska brodogradevna grupacija Armaris i španjolska tvrtka Navantia predložile zajednički projekt

podmornice tipa Scorpene. S obzirom na zahlađene odnose između Venezuele i SAD-a, zahtijeva se da se ne primjenjuje američka tehnologija bilo koje vrste. No ta činjenica nameće odredene probleme koji bi se mogli javiti pri prodaji podmornica. Nadalje, venezuelanski stručnjaci zadivljeni su projektom ruske podmornice zbog mogućnosti zračno-neovisne propulzije primjenjujući tehnologiju gorivih ćelija te su već i sami pregledali prvu dizel-električnu podmornicu četvrte generacije ruskih konvencionalnih podmornica klase Lada imena Sankt Petersburg. Dugačka oko 67 metara i površinske istisnine 1765 tona, opremljena je sa šest torpednih cijevi i može nositi 18 torpeda. Zapadni izvori navode da može zaroniti do 250 metara, dok ruski izvori tvrde da može zaroniti 50 metara dublje. Koristeći se isključivo akumulatorima podmornica može preploviti do 650 NM i pod morem ostati do 10 dana. Najveća podvod-

na brzina joj je oko 20 čvorova.

Ratna mornarica Venezuela u operativnom sastavu ima dvije podmornice tipa 219/1300, klase imena Sabalo koje se trenutačno nalaze na opremanju novim baterijama te modernizaciji sustava upravljanja i nadzora naoružanja. Prva podmornica u klasi, ARV Sabalo napustit će brodogradilište Dianica potkraj ove godine dok je završetak radova na modernizaciji druge podmornice ARV Caribe predviđen za 2008.

M. PTIĆ GRŽELJ

Rusija nastavlja s obnovom ratnog zrakoplovstva

NAKON više godina tehnološkog stagniranja, tijekom prošle godine rusko ratno zrakoplovstvo napravilo je velike pomake u modernizaciji svoje postojeće flote zrakoplova, te u opremanju novim letjelicama. Tako su tijekom prošle godine bila isporučena dva nova jurišnika Su-34 i šest Flankera koji su modernizirani na standard Su-27SM. Ruskim es-kadrilama isporučena su četiri Su-24M2 Fencer te jedan Tu-160 Blackjack. Uz to, isporučeno je pet novih borbenih helikoptera Mi-28N, te nepoznat broj novih helikoptera Mi-24PN.

Uz navedene zrakoplove, krajem siječnja prošle godine isporučena je prva skupina od šest remontiranih i moderniziranih jurišnika Su-25SM Frogfoot. Remont i modernizacija su obavljeni u zrakoplovno-tehničkom zavodu smještenom u zrakoplovnoj bazi Kubinka (u svijetu ponajviše poznatoj po tome što su u njoj smještene i vježbaju čuvene ruske akrogrupe Ruski vitezovi i Lastavice). Glavno težište modernizacije ruskih Frogfoota je ugradnja novih navigacijskih i ciljničkih sustava, te omogućavanje nošenja novih tipova naoružanja. Tako je ugrađen Bars (Snow Leopard), novi digitalni navigacijsko-ciljnički sustav koji je povezan sa satelitskim navigacijskim receiverom te novim sustavom za upravljanje oružnim sustavima, čime je omogućeno nošenje nove ge-

neracije laserski i GPS navođenih bombi i projektila. Znatna poboljšanja su provedena i u pilotskoj kabini u kojoj su ugrađeni novi širi HUD prikaznik te tri nova LCD višefunkcijska prikaznika. Od naoružanja Su-25SM može nositi projektil zrak-zemlja H-29 (AS-14 Kedge), H-25ML (AS-10 Karen) laserski navođeni projektil, H-25MS GPS navođeni projektil, KAB-500Kr navođenu bombu, te projektil zrak-zrak R-73 (AA-11 Archer) i R-60M (AA-8 Aphid).

U ruskom ratnom zrakoplovstvu ističu kako je programom remonta i modernizacije jurišnicima Su-25SM njihov operativni ciklus produžen za novih 25 do 30 godina, odnosno da će tijekom ove godine biti isporučeno 6 a iduće godine 8 moderniziranih aviona.

I. SKENDEROVIC

Buduće sposobnosti - Bijela knjiga o obrani V. Britanije (I. dio)

Igor KARNJUŠ

Britanska vanjska politika je tradicionalno oblikovana, riječima Winstona Churchilla, u tri kruga, područja, koja se međusobno preklapaju. Prvo, britanska uloga poslije imperijalne sile s brojnim poslijekolonijalnim obvezama i bliskim vezama sa zemljama Commonwealtha. Drugo, specijalni odnosi V. Britanije sa SAD-om i diferencijacija u odnosu na ostale europske zemlje i treće, uloga V. Britanije kao europske zemlje i članice EU-a. U interakcijama triju spomenutih uloga postoje međusobne tensije kao i razdoblja favoriziranja jedne u odnosu na druge. Dok je u doba konfrontacija i napetosti (osobito tijekom 1980-ih, za vrijeme premjerke M. Thatcher) bila naglašenija uloga savezništva sa SAD-om, u doba detanta i popuštanja napetosti naglasak je bio na europskoj ulozi V. Britanije.

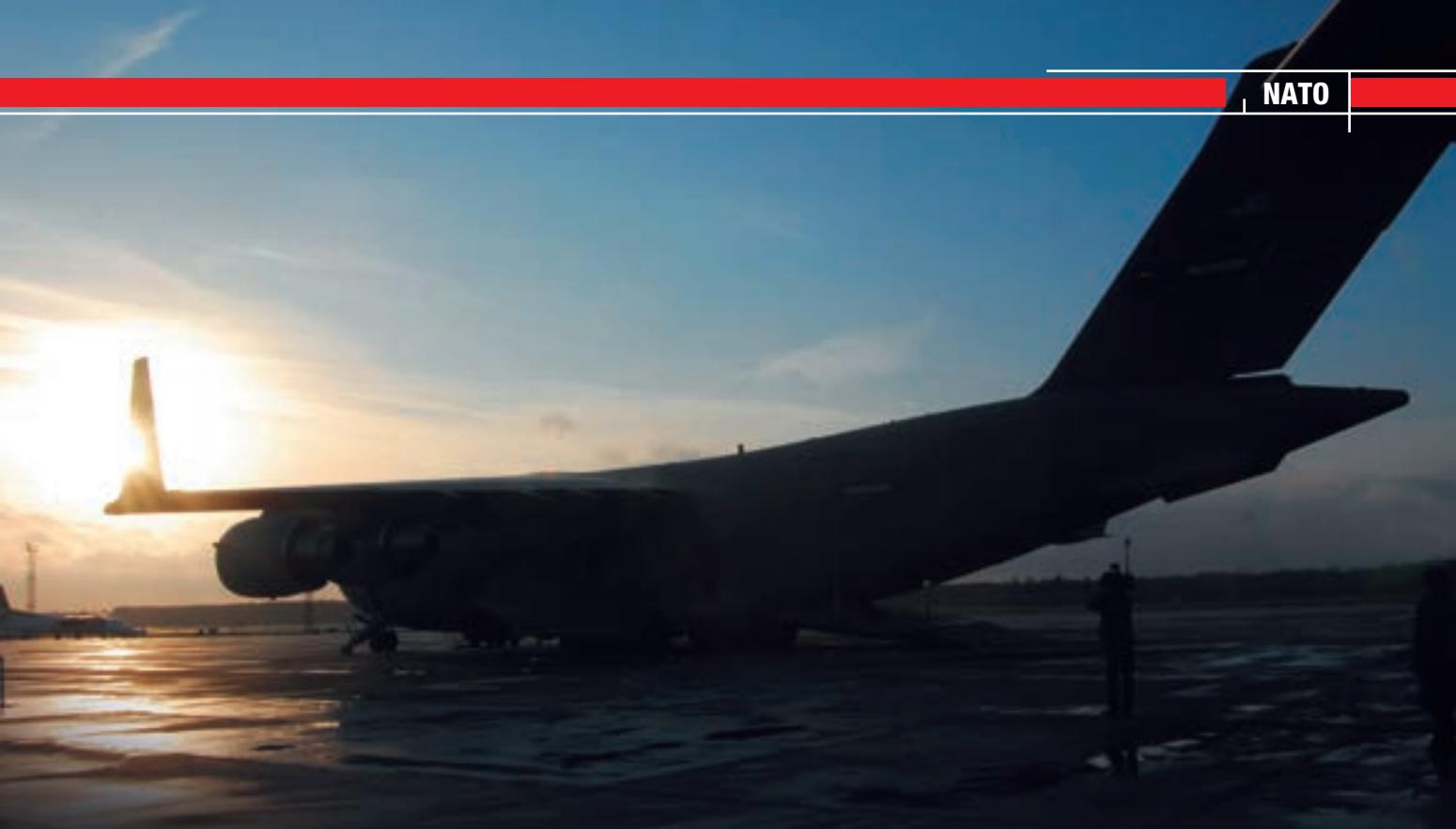
Evolucija britanske obrambene po-

litike može se pratiti na nizu strateških dokumenata, bijelih knjiga o obrani, od 1991. pa sve do posljednje "Future Capabilities" (buduće sposobnosti) iz lipnja 2004. Prva poslijehladnoratovska Bijela knjiga o obrani pod nazivom Opcija za promjene (*Options for Change*) objavljena je u srpnju 1991., neposredno nakon sukoba u Iraku (Putinjska oluja) i definira prijetnje, odnosno rizike kojima je izložena V. Britanija. Rizici nacionalnoj sigurnosti uključivali su rezidualnu opasnost od situacije u bivšem Sovjetskom Savezu (koji se opisuje kao "nestabilna supersila"), nestabilnost u zemljama istočne Europe i kao treće, navode se događaji izvan Europe što uključuje i opasnosti od proliferacije sofisticiranog i razornog oružja, osobito oružja masovnog uništenja. *Options for change* predstavlja vrlo malen odmak od tradicionalne, zapravo, hladnoratov-

ske obrambene politike i ciljeva. U praksi to je značilo samo smanjivanje tada postojećih zadaća i uloga britanske vojske.

Prvi pokušaj temeljitog redefiniranja britanske obrambene politike i uloga leži u Bijeloj knjizi o obrani iz 1993. pod nazivom "Statement on the Defense Estimates 1993", odnosno SDE 1993. Redefiniranje britanskih obrambenih zadaća počiva na važnim promjenama dviju pretpostavki. Prvo, mogućnost pojave prijetnji britanskom teritoriju još je manje vjerojatna u neposrednoj budućnosti, nego što je to bilo 1991. (prva poslijehladnoratovska Bijela knjiga o obrani). I drugo, ističe se irelevantnost razlikovanja sposobnosti djelovanja u sklopu NATO-a, odnosno izvan NATO-ova područja. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

NATO-ov strateški zračni transport

Razvoj i jačanje operativnih sposobnosti NATO je pokrenuo u svrhu stvaranja preduvjeta kako bi Savez mogao uspešno ispunjavati svoje sadašnje i buduće operativne obveze, te bio sposoban nositi se s novim prijetnjama kao što su terorizam i širenje oružja za masovno uništenje

Emilio TURINA

Sve je počelo tijekom NATO-ova samita u Washingtonu, u travnju 1999., kada su pokrenute dvije važne inicijative: Inicijativa razvoja obrambenih sposobnosti (Defence Capabilities Initiative) i Inicijativa za sprječavanje širenja oružja za masovno uništenje (Weapons of Mass Destruction Initiative). Inicijativa za razvoj obrambenih sposobnosti identificirala je, na temelju izvršene raščlambe zračne kampanje NATO-a na Kosovu 1999. godine, 58 glavnih područja u kojima je potrebno dodatno razviti zajedničke i pojedinačne sposobnosti NATO-a i njegovih članica. Navedena inicijativa dodatno je razmatrana tijekom NATO samita u Pragu 2002., kada je NATO prihvatio tri modela za jačanje obrambenih sposobnosti: pokrenuta je inicijativa

Praških sposobnosti (Prague Capability Commitment, PCC), stvaranje NATO snaga za odgovor (NATO Response Force, NRF) i modernizacija i poboljšanje vojne zapovjedne strukture NATO-a.

Između ostalog, PCC inicijativa omogućava i NATO-ovim partnerskim državama aktivno uključivanje i sudjelovanje u multinacionalnim PCC aktivnostima, a u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima. Sudjelovanje u navedenim PCC multinacionalnim aktivnostima pomaže NATO-ovim partnerskim zemljama u stjecanju osnovnih preduvjeta za poboljšanje i daljnji razvoj sposobnosti svojih oružanih snaga, kako bi mogli kvalitetno sudjelovati u zajedničkim NATO aktivnostima i operacijama, uključujući i borbu protiv terorizma. Jedna od

važnih sposobnosti koje obuhvaća PCC inicijativa je strateški zračni transport. Ta sposobnost, zajedno sa strateškim pomorskim transportom, važna je za NATO jer osigurava brzo razmještanje snaga i opreme gdje god je to potrebno. Posebno je to važno danas, kada NATO provodi operacije i misije u udaljenim područjima, kao što je to Afganistan, Irak ili Afrika. Važnost i potreba za strateškim zračnim transportom posebno je uočljiva preko ideje brzih ekspedicijskih operacija, potpore u slučaju prirodnih katastrofa (tsunami, potres u Pakistanu), dostava humanitarne pomoći u Afriku (Darfur) kao i za potrebe transporta opreme NRF-a. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Europska namjenska brodogradnja nalazi se na početku opsežnog procesa internacionalnog ujedinjavanja. Francuska i Italija nastoje zadobiti vodeću poziciju u tom procesu. U tome im je glavni oslonac program gradnje čak 27 fregata FREMM (Frégate Européenne Multi-Mission) u idućih deset godina

Pripremio Tomislav JANJIĆ

Europski projekti za ujedinjenje namjenske brodogradnje

FREMM je bez svake sumnje najveći i vjerojatno najvažniji europski projekt gradnje ratnih brodova nakon II. svjetskog rata (vrijedan 11 milijardi eura). Najveći jer obuhvaća gradnju najmanje 27 fregata istisnine 6000 tona koje se grade za francusku i talijansku ratnu mornaricu (uz mogućnost gradnje za Grčku). Najvažniji jer upravo FREMM program osigurava francuskoj i talijanskoj brodogradnji (posebice DCN-u i Thalesu u Francuskoj i Fincantieri i Finmeccanici u Italiji) tehnološki napredak kombiniran s visokim stupnjem zaposlenosti kapaciteta, i to baš u razdoblju u kojem se očekuje da će konačno započeti okrupnjavanje i konsolidacija europske vojne brodogradnje. Zbog toga će FREMM program ojačati poziciju Francuske i Italije u tim procesima.

Cijeli projekt donosi i znatan tehnološki napredak brodskih sustava, kao što je pogon, borbeni sustavi, ali i način gradnje brodova. Taj će tehnološki napredak tvrtkama uključenim u njega automatski donijeti i bolje pozicije na svjetskom tržištu, te povećati mogućnost dobivanja novih poslova i uključivanja u nove razvojne projekte. Zbog toga ne čudi da se FREMM program ocjenjuje kao "najveći europski mornarički program za cijelo iduće desetljeće i polazna točka za buduće zajedničke programe." Prema tvrdnjama Philippea Poiriera, šefa FREMM projekta u DCN-u, cijelokupna vrijednost programa prelazi 11 milijardi eura, od čega će 6,5 milijardi osigurati Francuska, a 4,5 milijardi Italija.

Fregate FREMM bit će dugačke 142 metra i široke 20. Vršna će im brzina biti 27 čvorova, a postizat će

je zahvaljujući hibridnom CODLOG (Combined Diesel Electric Or Gas turbine) pogonskom sustavu. U francuskoj konfiguraciji posada će brojati 108 ljudi a na brodovima će biti smještajnih kapaciteta za 145 osoba. Od 27 brodova FREMM programa 17 će biti Aquitaine klase francuske ratne mornarice, od čega će osam namijeniti za protupodmorničku borbu (ASW) a devet će optimizirati za uništavanje ciljeva na kopnu - AVT (Action Vers la Terre) inačica. U francuskoj ratnoj mornarici ovi će brodovi zamijeniti flotu od devet lakih fregata klase Aviso (Type A69), tri klase Tourville (Type F67) ASW fregate i sedam ASW fregata klase Georges Leygues (Type A70). ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Protutenkovske puške - zaboravljeni oružje

Marinko OGOREC

Kada su tijekom bitke na Somi, u osvit zore 15. rujna 1916. njemački vojnici prvi put ugledali kako se preko kratera od granata na "ničijoj zemlji" prve crte bojišnice prema njima valja britanski tenk, pobegli su glavom bez obzira. Jednaki učinak postigao je masovni napad tenkova kod sela Fleurs, te kod Cambraia godinu dana kasnije. Razlog toj masovnoj panici nije bila samo pojava novog oružja, koje je bez sumnje predstavljalo potpuno iznenadenje kako za vojниke u rovu, tako i za njemačko vrhovno zapovjedništvo, već prvenstveno činjenica da nisu imali никакvo sredstvo kojim su se mogli suprotstaviti tom oružju. Borbena učinkovitost prvih tenkova bila je, najblaže rečeno simbolična (u usporedbi sa suvremenim borbenim vozilima) jer se radilo o nespretnim, 28-tonskim gusjeničnim vozilima, opremljenim motorom od 105 KS koji je omogućavao brzinu od najvi-

še 6 km/h, a uz to se brzo kvario (npr. tijekom bitke na Somi britanskoj 4. armiji pridodano je 49 tenkova, međutim zbog kvarova je na polazni položaj stiglo 36, a od njih je za napadna djelovanja bilo sposobno samo 18, koji su i sudjelovali u napadu). Bili su naoružani s po dva mornarička šestfuntna topa i četiri strojnica Lewis - dakle snažne paljbenе moći, ali male preciznosti zbog ograničene vidljivosti i nikakve stabilizacije oružja prilikom kretanja (prije gađanja iz topova tenk se morao zaustaviti).

S druge strane, njihova ključna prednost bila je relativna neranljivost. Naravno, topovi i haubice su bez ikakvog problema "izlazili na kraj" s tenkovima jer je izravni pogodak čak i topa manjeg kalibra probijao njihov oklop debljine 6-12 mm (ovisno o dijelu tenka), međutim paljbeni položaji topništva načelno su bili iza prvih borbenih crta (više ili manje udaljeni - ovisno

o njihovom kalibru i dometu), zbog čega nisu mogli neposredno prihvati borbu s tenkovima, a osim toga postavljanje topova i haubica u borbeni postroj prve crte učinio bi ih previše uočljivim i ranjivim. Streljačko naoružanje pješaštva, uključujući i dotadašnjeg neupitnog "gospodara bojišnice" - strojnici, protiv tenkova je bilo potpuno neučinkovito (otvor na tenkovima kroz koje se moglo probiti puščano zrno bili su relativno mali, što je onemogućavalo njihovo pouzdano zaustavljanje i izbacivanje iz borbe). Jedini učinkoviti način da pješačke postrojbe zaustave tenkove bilo je podbacivanje svežnjeva ručnih bombi pod gusjenicu, što je uglavnom bilo ravno samoubojstvu. Drugim riječima, bilo je nužno stvoriti oružje kojim se pješačke postrojbe mogu učinkovito suprotstaviti tenkovima. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Suvremenih europski terorizam (IV)

Baskijska sloboda i domovina - ETA

Baskijska teroristička skupina ETA aktivna je od početka šezdesetih godina. Njezina najpoznatija teroristička akcija je ubojstvo španjolskog premijera Blanca 1975. godine, a od početka njezine terorističke kampanje stradalo je više od osam stotina ljudi. Suočena s gubitkom popularnosti devedesetih godina te globalnom protuterorističkom kampanjom, ETA je 2006. godine objavila trajno primirje

Hrvoje BARBERIĆ

■ Atentat na premijera Blanca 1975. godine najpoznatija je akcija ETA-e

Baski su jedan od najstarijih evropskih naroda koji su, unatoč potpadanju pod španjolsku vlast u desetom stoljeću, zahvaljujući izoliranom životnom prostoru uz obale Biskajskog zaljeva i nepristupačne Pirineje uspjeli očuvati etnički identitet. Od tri milijuna Baska dvije trećine živi na području Španjolske, a trećina u Francuskoj. Pedesetih godina je, radi promjene imidža Španjolske u inozemstvu, Franco umjerno liberalizirao španjolsko društvo i dopustio određen stupanj građanskih sloboda, što je neizravno imalo za posljedicu uskrsnuće baskijskog nacionalizma. Godine 1959. skupina mladih članova Baskijske nacionalističke stranke (PNV), nezadovoljnih pasivnošću najznačajnijeg baskijskog političkog pokreta, osnovala je paravojnu formaciju pod nazivom Baskijska domovina i sloboda (*Euskadi Ta Askatasuna - ETA*) ili, kako se kolokvijalno naziva, Baskijska separatistička organizacija.

ETA je zagovarala samoodređenje i

neovisnost Baskije oružanim putem, a ideološki je bila inspirirana radikalnim marksizmom. Skupina nikada nije bila dovoljno snažna ući u izravnu oružanu borbu sa španjolskim režimom, već se priklonila terorističkoj aktivnosti, najčešće ubojstva i podmetanje bombi. Niz pažljivo odbraňanih atentata i bombaških napada trebao je proizvesti psihološki učinak na javnost i izazvati oružani odgovor snaga sigurnosti koji bi potpuno otudio Baske od Madrida. Prvu terorističku akciju ETA je izvela 1961. godine neuspješnim podmetanjem eksploziva pod željezničku prugu, a prvi atentat počinila je 1968. godine ubojstvom ozloglašenog lokalnog policajca u San Sebastianu, nakon čega je i atentator ubijen. Nakon te akcije u provinciji Guipuzcoa uvedeno je izvanredno stanje i uslijedio je val represije, no akcija je dobila mnogo publicita među Baskima i donijela organizaciji mnogo mladih članova.

Na vrhuncu snage ETA je imala između dvije i pet stotina članova organiziranih u zasebne celije. Od tog broja je njih oko stotinu izravno sudjelovalo u terorističkim akcijama, dok je glavnina aktivista bila angažirana u logističkoj potpori. Više vjerodstojnih dokaza govori o vezi ETA-e s drugim terorističkim organizacijama, posebice s IRA-om, te s alžirskim terorističkim skupinama, a prema zapadnim izvorima ETA je u određenim razdobljima uživala potporu Kube, Nikaragve, Libije, Irana i Libanona. Važna karika u opstanku

terorističkih celija ETA-e predstavlja je i činjenica da su u početnoj fazi djelovanja njezini pripadnici pronalazili utočište i u susjednoj Francuskoj, koja ih je za vrijeme Francovog razdoblja tretirala kao političke izbjeglice.

Ubojstvo premijera Blanca

Dana 20. rujna 1973. ETA je izvela svoju najpoznatiju akciju - atentat eksplozijom automobila bombe u samom središtu Madrida u kojem je ubijen tadašnji španjolski premijer i Francov nasljednik, admirал Luis Carrero Blanco. Prvotna namjera terorista bila je otmica Blanca u za-

Osamdesetih godina mete terorističkih napada bili su civilni ciljevi u španjolskim gradovima

mjenju za otkupninu i puštanje pripadnika ETA-e iz zatvora, no zbog prejakog premijerovog osiguranja plan je promijenjen u njegovu egzekuciju. Španjolska je nakon Blancove pogibije potonula u političku krizu koja je potrajala do Francove smrti, a političke posljedice atentata protegle su se i na razdoblje nakon tranzicije na demokratsku vlast.

Iako je u napadima ETA-e godišnje ginulo stotinjak ljudi, kraj desetljeća

donio je djelomično olakšanje od njezinih akcija zahvaljujući uključivanju baskijskih predstavnika u političke procese, ali i činjenici da je broj osumnjičenih pripadnika ETA-e u španjolskim zatvorima utrostručen. Istodobno se u postfrankističkom razdoblju i sama teroristička organizacija rascijepila na radikalno krilo, koje je podržavalo nastavak oružane borbe, i na umjereniju struju, koja je zagovarala dijalog s Madridom. Godine 1978. osnovana je stranka *Herri Batasuna* (prev. a. Jedinstvo naroda), koja je nakon početne distance posetkom osamdesetih *de facto* postala političko krilo ETA-e. *Herri Batasuna* je zahtijevala uvođenje baskijskog jezika u škole i povlačenje španjolske

Pogreb španjolskog policajca stradalog u terorističkoj akciji

skih snaga sigurnosti s teritorija Baskije, te je na parlamentarnim izborima dobivala između deset i dvadeset posto glasova birača.

Početkom osamdesetih ETA je ponovno postala aktivna. Godina s najviše poginulih u ETA-inim akcijama bila je 1980., kada je u napadima diljem Španjolske ubijeno čak 118 ljudi. Unatoč proklamiranim marksističkim načelima, ETA je nastavila borbu i nakon što su, poslije pola stoljeća vladavine desnice, 1982. godine na vlast u Madridu došli socijalisti Felipe Gonzalesa. Španjolska ljevica je nastavila praksu iz Franco-vih vremena te je u borbi protiv ETA-e posegnula i za neustavnim metodama. Iako su još od kasnih sedamdesetih provladine paravojene skupine prakticirale ubojstva aktivista ETA-e, osnivanjem antiterorističke jedinice GAL Španjolska je država izravno preuzeila terorističke metode. Skupina GAL je između 1983. i 1987. godine, većinom u inozemstvu, sustavno izvela niz likvidacija

osumnjičenih pripadnika ETA-e te stranke Herri Batasuna u kojima je ubijeno najmanje 27 ljudi. Budući da je oko dvije stotine aktivnih terorista ETA-e živjelo u Francuskoj, kojom su se u više navrata koristili kao polazištem za terorističke akcije, i veliki dio aktivnosti GAL-a odvijao se s francuske strane granice, zbog čega je službeni Pariz Španjolskoj uložio niz prosvjednih nota.

Gubitak utjecaja

Od sredine osamdesetih pojačana suradnja španjolskih snaga sigurnosti s Francuskom rezultirala je padom broja terorističkih napada. Od velikog značaja za suzbijanje utjecaja ETA-e pokazala se promjena francuske politike ekstradicije, zbog koje je Španjolskoj izručen niz osumnjičenih pripadnika ETA-e, a više osoba optuženih za suradnju s teroristima vlasti u Parizu preselile su unutar Francuske. S druge strane, i Gonzalesova vlada je ponudila amnestiju pripadnicima ETA-e, koju je između 1982. i 1986. prihvatio više od 250 članova. Simpatije dijela baskijskog stanovništva prema aktivnostima ETA-e opale su nakon nekoliko bombaških napada koje su imale za posljedicu velike civilne žrtve. Negativni publicitet ETA-i su 1987. godine priskrbile eksplozije bombi u supermarketu *Hiperkor* u Barceloni, u kojoj je poginula dvadeset i jedna osoba, te u stambenom naselju u Zaragozi s jedanaest ubijenih civila. Iako su istraživanja javnog mišljenja

Napad ETA-e na središte Madrida 2000. godine

provedena osamdesetih godina pokazivala da blizu četrdeset posto Baska želi neovisnost, istodobno je tek desetak posto podržavalo terorističke aktivnosti ETA-e.

Do kraja devadesetih godina u ETA-inim akcijama uglavnom su ginuli policijski i vojni dužnosnici i političari. Neuspjeli atentat ETA-e na

Kraj devedesetih obilježio je gubitak popularne potpore ETA-i

budućeg premijera Josea Mariu Aznara osigurao mu je potporu biračkog tijela i neizravno pridonio pobedi na parlamentarnim izborima 1996. godine, dok je godinu dana ranije bio spriječen i atentat na španjolskog kralja Juana Carlosa. U još jednoj akciji ETA-e, izvedenoj u srpnju 1997., otet je i ubijen 29-ogodišnji gradski vijećnik Miguel Angel Blanco, čija je smrt izazvala masovne prosvjede protiv terorizma u kojima je sudjelovalo šest milijuna ljudi te je drastično umanjila potporu skupini.

Kao mjeru borbe protiv baskijskog separatizma, vlada u Madridu zabranila je *Herri Batasunu* te zatvorila neke medije bliske separatistima. U rujnu 1998. vodstvo ETA-e proglašilo je primirje, no prestanak aktivnosti ETA-e potrajan je samo do studenog 1999., kada je nastavljena kampanja povremenih bombaških napada i atentata koja je u nešto manjem opsegu trajala i sljedećih godina. ETA je od početka svojih terorističkih aktivnosti odgovorna za smrt više od osam stotina ljudi, dok je nekoliko desetaka pripadnika ETA-e stradalo od španjolskih snaga sigurnosti. Posljednjih godina se više od četiri stotine baskijskih terorista nalazilo u španjolskim zatvorima, te je aktivnost organizacije u usporedbi sa sedamdesetim i osamdesetim godinama bila znatno smanjena. Skeptici su sumnjali u održivost trajnog prestanka aktivnosti ETA-e, a sumnja se pokazala opravdanom pretpostojnjeg dana 2006. godine kada se ETA ponovno javila bombom postavljenom na madridskom aerodromu. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Dominique Venner: "Povijest terorizma", Alfa, Zagreb, 2005.

Knjiga počinje povjesnim pregledom terorizma, od 1881. i ubojstva cara Aleksandra II. što su ga počinili ruski "nihilisti", nasljednici francuskih anarhisti i svih drugih terorizama, i opisuje terorizam sve do napada Al-Qaide 11. rujna 2001. na WTC nebodere. Francuski povjesničar Dominique Venner prati u knjizi povijest svjetskog terorizma - od ideološkog, nacionalnog, vjerskog do gerilskog i oslobođilačkog. Također, objašnjava uzroke napada i razloge pobuna, navodi podrijetlo sudionika atentata i njihovih suradnika te preuzimanje odgovornosti za terorističke akcije. Autor iznosi niz tipičnih primjera, kao što su sarajevski atentat koji je izazvao Prvi svjetski rat, koji povezuje nacionalističku strast i tajne službe; boljevičke revolucije iz 1917., nakon kojih se teror znatno pojačao; potom, surova borba irske IRA-e i hrvatskih ustaša pokazuju zašto i kako dolazi do borbe malih naroda unutar višenacionalističkih zajednica za vlastito oslobođenje i što sve može utjecati na procese dekolonizacije; od 1941. do 1945. u svim zemljama vođenje partizanskog rata uzrokuje širenje nepriličnoga ratovanja; od šezdesetih godina 20. stoljeća talijanske Crvene brigade, francuska Izravna akcija, irska IRA, španjolska ETA, izraelski Mossad,... postaju stvarnost svjetskog života. Djelo je pisano jednostavnim jezikom, a njegova težina je u tome što donosi sustavni pregled događaja, osoba i situacija koje su predodredile ono što danas karakteriziramo širokim pojmom terorizma. Autor se ne zamara etimologijom i terminologijom samog pojma, pa stoga na trenutke njegovo djelo poprima beletriističke karakteristike te je kao takvo pogodno za široku čitateljsku publiku.

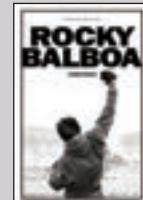
Mirela MENGES

FILMOTEKA**Rocky Balboa (kino)**

- američka sportska drama (102 min.)
- distributer: Continental film
- režitelj: Sylvester Stallone
- gl. glumci: Sylvester Stallone (Rocky), Antonio Tarver (Mason 'The Line' Dixon), Tony Burton (Duke)

Trideset godina nakon što je svijet upoznao hrabrog filadelfijskog mladića Rockya, priča o njemu ponovno je aktualna. U svom šestom nastavku Sly Stallone odlučio je stvarno zamijeniti virtualnim. Svi koji su se pitali treba li umiroviti Rockya (posebice nakon izrazito slabog *Rockya 5*), dobivaju negativan odgovor. Stallone nam se vraća i (još jednom) nudi konačno rješenje svoje beskonačne priče o tome kako "mali čovjek", uzdajući se u se, može biti (i ostala) najbolji na svijetu. Ovaj put na to ga nagnaju simulacije kompjutorskih igara u kojima se pokušava otkriti tko je najbolji boksač svih vremena. Naravno, kao suparnici za tu titulu ostanu Rocky i aktualni svjetski prvak Mason 'The Line' Dixon. Sve to navede Rockya da se vratи u ring i pod stare dane pokaže svoju veličinu...

Istodobno sa šestim *Rockyjem* pojavila se redateljska verzija prvog i (najboljeg) filma o tom boksaču na DVD izdanju. Tada, 1976. godine, gledatelji i kritičari hvalili su tu američku priču o uspjehu običnog čovjeka unatoč svim preprekama. *Rocky* je pokorio svijet, pritom osvojivši tri Oscara - za najbolji film, najboljeg redatelja i najbolju montažu. Ovo DVD izdanje može se pohvaliti najboljom kvalitetom slike ikada, te vrhunskim DVD zvukom, a zanimljivi su i posebni dodaci koji omogućuju pristup iza kamere. Vjerni *Rockyjevi* sljedbenici svakako će gledati „šesticu“ u kinu, a svi ostali neka se zadovolje DVD-om prvog nastavka jer ionako je u njemu sadržana bit cijelog serijala.

Leon RIZMAUL

24. ožujka 1603. Umrla kraljica Elizabeta

Kći Henrika VIII. i njegove druge žene Ane Bo-leyn. Poslije smaknuća njezine majke lišena je prava na nasljedstvo, ali je 1544. izjednačena s ostalom kraljevom djecom. Kad je izbio ustak protiv njezine polusestre, kraljice Marije Tudor, Elizabeta je zatvorena. Unatoč progonima protestanata, potajno je ostala vjerna protestantizmu pa je njezinim stupanjem na prijestolje 1558. Engleska oslobođena katoličkog pripisa i španjolskog utjecaja te vjerskih progona. Ponovno je uspostavila nacionalnu Anglikansku crkvu, ali je prema katolicima vodila miroljubivu politiku. U vanjskoj politici nastojala je sačuvati neutralnost Engleske spram Španjolske i Francuske. Kad je u Škotskoj 1568. svrgnuta s prijestolja Marija Stuart, Elizabeta joj je pružila azil ali ju je zadрžala u zatvoru, bojeći se da je Francuska i Španjolska te Katolička crkva ne upotrijebi u borbi protiv protestantske Engleske. Englesko-španjolski odnosi pogorsali su se kad je Elizabeta počela pomagati Nizozemce u borbi protiv Španjolske, a smaknuće Marije Stuart 1587. još je više zaostrilo situaciju. Čitava katolička Europa ustala je protiv Engleske, a španjolski kralj Filip II. uputio je 1588. „Nepobjedivu armadu“ da napadne Englesku. Pobjeda nad Armadom podigla je ugled i samosvijest Engleske, koja je otada pojačano napadala španjolske luke i brodove te njihove posjede u Americi. Za Elizabetina vladanja Engleska je podigla proizvodnju vune i tekstila te jačala vanjsku trgovinu i pomorstvo, pokušavajući pronaći nove putove u Indiju. Engleska renesansa tada doseže vrhunac u tzv. elizabetanskoj dobi. Kraljica je pomagala razvoj književnosti i znanosti, a posebni stil profane arhitekture njezina vremena prozvan je elizabetanskim stilom.

Leon RIZMAUL

DUHOVNOST**Grijeh - oprost - budućnost**

Prije nekoliko godina i u hrvatsku je javnost ubačena krilatica: Preljub učvršćuje brak! Premda je od svih floskula možda najbedastija, lansirana je u mase kao "znanstveno otkriće"! Ali nakon što su vizualni mediji snažnom kampanjom desetljećima "pripremali teren". Zato je danas, u okruženju sklike naivnosti i ugadanja najnižim strastima, potpuno "normalno" da ono čega se pristojan čovjek i u tajnosti srami, "javni" (može i bez navodnika) dječatnici snimaju video tehnikama i to onda "puštaju" na internet. Neki tako sebi dižu popularnost, želeteći se iz plitkih estradnih voda dići u "više" glumačke i redateljske sfere ili pak sudske ucjenjuju "kradljivce" njihove "javne intime". Dakle, čista (tj. prljava) kopija svjetske prakse da pjevačice time spašavaju karijeru a glumice dobivaju važne uloge na filmu. Ušli smo u civilizaciju u kojoj grijeh i sramota ne zaslužuju prezir nego postaju modeli ponašanja, a oni koji čine opačine i perverzije postaju medijski idoli - uzori za oponašanje osobito mladićima. U Isusovo vrijeme takvi su bili samim činom osuđeni na smrt! Preljubnica koju su doveli Isusu, možda sasvim slučajno uhvaćena na (ne)djelu, već se bila pomirila s tragičnim završetkom života - kamenovanjem. Pratila ju je masa ogorenih zagovornika moralnog poretka i čuvara "javnog reda i mira" te mnoštvo publike - aktivnih sudionika "konačnog rješenja". Svi ostaju šokirani Isusovim "cool" ponašanjem. Jer sam je rekao da nije došao dokinuti Zakon! Pa što onda čeka? Ta nas zgoda uvijek ispunja čudesnim poštovanjem prema Kristovu stavu. On nikoga ne osuđuje, on se ne zaustavlja ni na čijoj prošlosti već gleda naprijed. Zato pruža ruku oprosta svakome, pa i preljubnici, jer je uvijek usmjerjen na to da život spasi. On je Spasitelj (mi smo najčešće - "pravedni" suci!). Usvojimo li "korizmenu lekciju" takvog odnosa prema ljudima (ali ne usvajajući zlo koje su učinili!), unijet ćemo u naše društvo više radosti i napretka!

Andelko KAĆUNKO

Sumrak živih boja

U posljednjih dvadesetak godina vojne odore, osobito odore kopnenih snaga posve su se promijenile: jednoboje sive, zelene, sivozelene, maslinaste, zelenkaste, sivkaste i odore sličnih boja, ustuknule su pred tzv. maskirnim platnima.

Premda se maskirne odore šarama međusobno razlikuju, ipak je vojnika u takvoj odori teško identificirati, osobito ako dodatnog znakovlja nema, ili jednostavno nije dovoljno vidljivo.

Za razliku od današnjih, nekadašnje su odore bile veoma živilih i jarkih boja. U XVIII. stoljeću u standardnoj europskoj odori obvezatno su bili izrazito civilni dijelovi odjeće: trorogi šešir, dugački ogrtić, prsluk i hlače koje su se spuštale malo ispod koljena. Prepoznatljivi vojni dodatak bili su široki reveri s pucetima koji su se prema struku sužavalii, a razlika među odorama europskih vojnika gotovo da i nije bilo, osim u bojama: **Britanci** i **Danci** bili su crveni. Prvobitno svjetlosivi, a potom bijeli bili su **Austrijanci**, **Francuzi** i **Španjolci**. Tamnoplavi su bili **Prusi**, a zeleni **Rusi**.

Sve do početka I. svjetskog rata većina vojnika još je nosila živopisne odore u koje su bili utkani mnogi tradicionalni dijelovi nekadašnjih odora i kojekakvih nošnji. Tamnozelenu boju u ruskoj vojsci uveo je još **Petar Veliki**, tzv. pruskoplavu pruski su vojnici nosili već dva puna stoljeća, a čak dvije regimete kao sastavni dio odore imale su i mјedene - mitrama nalik kape. Britanci su barem za parade zadržali svoje crvene kapute, a Francuzi su uglavnom bili crveno-plavi. U prvoj godini **Velikog rata** mnoge su vojske to šarenilo zamijenile drap ili bež odorama, a Britanci su barem u **Indiji** već šezdesetak godina nosili odore *kaki* boje. Kod kuće su na odore primijenili tamniju nijansu, baš kao i **Amerikanici**. Za razliku od njih, **Talijani** su prešli na svjetlozelenu boju, a Nijemci i Austrijanci na različite nijanse sive. Ipak, austrijska je konjica još neko vrijeme ostala u crvenim i plavim tonovima, a Risi su na svoju inaćicu *kaki* boje prešli još nakon **Rusko-japanskog rata 1905.**, ali su zato dali truda da što više nakite svoje paradne odore. U svojim staromodnim odorama i sa zastarjelim pokrivalima na glavama, u I. svjetski rat ušli su samo belgijski i francuski vojnici. Nakon provedenih promjena i uvodenja suvremenije kacige, svi su se našli u bojama *kaki* (**Crna Gora, Grčka, Japan, Rusija, Srbija i Turska**), različitim nijansama sive (**Austro-Ugarska, Bugarska, Italija, Njemačka i Portugal**) ili nebesko-plave (**Francuska i Rumunjska**).

Jurica MILETIĆ

www.mapsairmuseum.org

Većina ljubitelja zrakoplovstva i militarije trebala bi znati za postojanje stranice **MAPS Air Museum** na www.mapsairmuseum.org jer riječ je o siteu koji je posvećen po mnogočemu jedinstvenom muzeju posvećenom zrakoplovstvu. Ustanova je, inače, smještena u prostorima zračne luke **Akron-Canton** u američkoj državi **Ohio**. Kao prvo, site je vrlo jednostavan za pretraživanje i posjetitelj vrlo brzo može shvatiti o kakvom se zrakoplovnom *blagu* radi, a ne manje važno je i da su se webmasteri itekako potrudili pa su pripremili i dosta interaktivnog materijala. Na stranici koja se obnavlja vijestima i najavama najmanje jednom tjedno i na kojoj se ne može dogoditi da na vrijeme nije objavljena najava neke izložbe ili uvođenja nekog noviteta u fundus muzeja, može se pronaći čak i satnica posjeta i cjenik. To samo dokazuje kako ljudi koji se brinu o webu misle i na najmanje sitnice kad je riječ o privlačenju posjetitelja. Kad je riječ o linkovima svakako preporučujemo posjet linku **Aircrafts** ispod kojeg se nalaze siluete (koje su istodobno i linkovi na podstranice) svima nam dobro poznatih aviona i helikoptera s detaljima o letjelicama te nizom fotografija snimljenih tijekom restauracije i postavljanja izložaka u muzej.

Naravno, pred nama je pre malo prostora da bi se objašnjavao sve što se nalazi na siteu, no, još uvijek dovoljno da potencijalnim posjetiteljima preporučimo posjet muzeju, makar i preko web stranice. S obzirom na sve sigurni smo da nećete požaliti utrošenog vremena...

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D.VLAHOVIĆ

1. Izdvojite ukrajinski grad:

- A Dnjipropetrovsk
- B Kišnjev
- C Vladivostok

2. Uz pravoslavnu, najbrojnija vjera u Ukrajini je:

- A evangelička
- B katolička
- C grkokatolička

3. Naziv ukrajinskog parlamenta je:

- A Duma
- B Sobranje
- C Rada

4. Od europskih država Ukrajina po površini zauzima:

- A drugo mjesto
- B peto mjesto
- C osmo mjesto

5. Najveća i najpoznatija crnomorska luka nalazi se u:

- A Sevastopolju
- B Odesi
- C Jalti

www.hrvatski-vojnik.hr